

1670.

1. Coch, Gerhardus : De bonis impuberis arrogati et
quarta bonorum arrogatoris ei debita.

1668.

1. Thotner, Rencorus : De successione.
2. Schuen, Christianus : De matrimonio et morganahtum

1674.

1. Meierus, Hurricus : De pine.
2. Meierus, Hurricus : De chasta blanca.

1676.

1. Herden, Nicolaus : De privilegiis immediatorum S. R. F.
procuratorum instantis vulgo die kustrige.
2. Schuen, Hermannus : Nonothesia Anthon-Gunteriana
glossata sive juris provincialis Rastriugie Trans-jadanae.

1679

1. Rheden, Johann, a : De alienatione

1692.

1. Tken, Conradus : De poenitentia in contractibus incommutatis

1698

1. Hupdenius, Wilhelmus: De jure rusticatis

1702

1. Coccejus, Henricus: De jure circa nomina.

2. Hupdenius, Wilhelmus: De translatiōne jurium
defuncti in haeredem 1 Junii. 1702 et 1758

1708

1. Rheden, Casparus: De jure handfestario Bremensi

1711

1. Rheden, Casparus: De matrimonio conjugis altero
conjugem atque vivente

1712

1. Rheden, Casparus: De emptione speciei rei operatae

1713.

1. Rheden, Casparus: De poena cogitationum

2. Rheden, Casparus: De differentia bonorum mobilium et
immobilium.

1713.

3. Rheden, Casparus, a: De Caroli III ... Romanorum
Imperatoris . . . electione, coronatione et aliis,
quae huic spectent.

1714.

1. Rheden, Casparus, a: De exhaereditatione abaque elegit

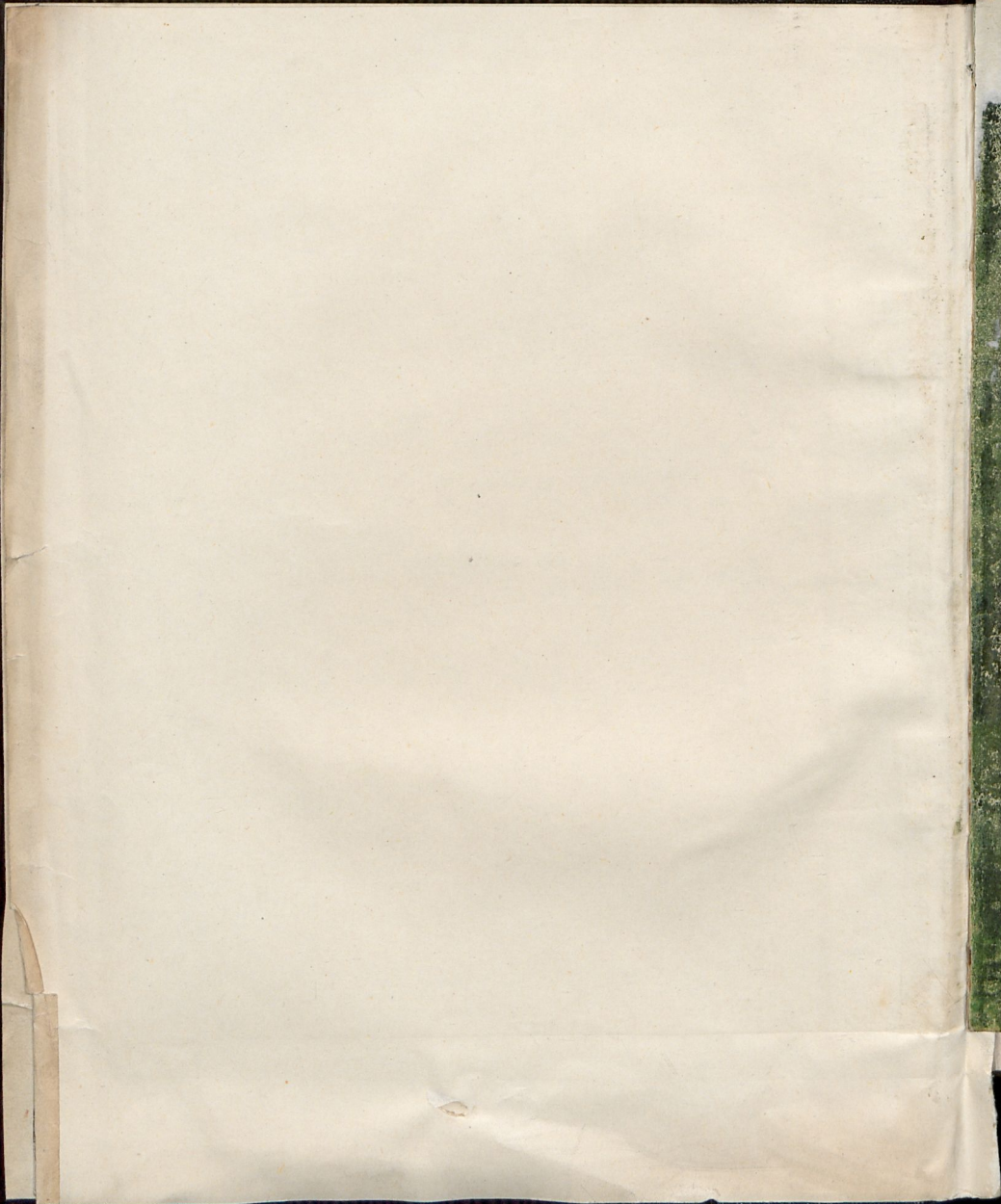
2. Rheden, Casparus, a: De lege Julia miscella abrogata
et de novo revocata

3. Rheden, Casparus, a: De virgine vidua a quoque juribus.

176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

DISPUTATIO JURIDICA VALEDICTORIA
DE

**JURE CIRCA
NOMINA,**

QUAM

Summo Numine adfistente
Sub umbone

Viri Nobilissimi & Consultissimi

HENRICI COCCEJI,

J. U. D. & in illustri Bremensi Athe-
nao Ejusd. Facult. Profess. Ord.
Celeberrimi.

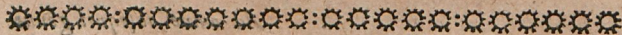
Publico eruditorum examini exhibet

FRANCISCUS MEYER,

Brema-Saxo

A. & R.

Ad diem Martis III. Oct. h. l. q. f.

BREMÆ.

Denuo recusa 1717.

7 11

1702, 1.

18.

VIRIS DOMINIS

*Nobilissimis, Amplissimis, Consultissimo,
Clarissimis,*

DN. WERNERO KÖHNEN, U. J. D.
Excellentissimo, Liberae S. R. I. CIVITATIS
BREMENSIS Patriae Senatori Amplissimo,
Scholarchæ Vigilantissimo, Praefecto Arma-
mentarii Spectatissimo, Avunculo Suo pluri-
mum honorando.

DN. HERMANNO MEYERO, Lib. S. R. I.
Bremæ Senatori Meritissimo, Spectatissimo,
Parenti Suo debita filiali observantia devote
prosequendo,

Has Studiorum Primitias

Humillima Dedicazione

sacras facit

Ad omne obsequii genus

Devotissimus

A U T O R.

SECTIO I.
DE ANTIQUO MORE CONFICI-
ENDI NOMINA.

§. I.

Um pertractandam hanc in me mate-
riam suscipere, adeo in diversas
partes agitatum cognovi animum,
ut diu dubius hærerem, cum nihil fere
à Majoribus nostris intentatum esset
relictum, num disputationi huic ope-
ram consecrarem meam. Verebar enim, idem, quod
ab aliis jam dictum prius, dicere, nec tamen interea
quid dabatur quod indefessum Antiquitatis studium non
jam exhausisset penitus. Quidsi enim uno saltem oculo *Exordium.*
tot operosa volumina, & ingentes in jus Romanum ad
nos delatos commentarios perlustres, quid invenires in
quo industriam tuam exsereres. Veruntamen, etiamsi
nihil fere superftet enucleandum, religioni tamen duco,
ram sicco pede, difficillimas, quæ hinc inde in jure subo-
riuntur, quæstiones, præterire, quin, si non plus,
saltem hoc agam, ut, quod in tot Voluminibus sparsim
& indigestæ instar molis reperitur, unum in acervum
mittam, quò, si non aliquid (cùm, quid in me inge-
nii sit quam exiguum facile sciam) de meo addere lice-
bit,

bit, exinde tamen celerius, quid hac de re censendum, innotescat.

2. Hanc autem tractandi mihi methodum proposui, ut quæ antiquissimo jure celebrata fuerit nominum obligatio prima sectione præmittam, secunda perlustrem, quare de jure Civili per tertium obligatio non acquiratur, sed si semel fuerit acquisita obligatio, quare à contrahentis offibus separari nequeat, quique exinde resulent effectus. Tertia denique sectione ea sequar vestigia, quæ Imp. Noster in lib. 2. Tit. 1. & 2. f. aperit, ubi res alias in bonis, alias extra bona esse asserit, alias mobiles alias immobiles corporales alias, alias incorporales deprædicat, quæque harum species nominibus conveniant, dilucidabimus. His jam positis tanquam fundamentis, reliqua circa hanc materiam observanda jura, (quomodo usucapiantur, possideantur oppignerentur & quæ alia) commodè superstrui poterunt, quippe fere nihil hac de re dici potest, quin has distinctiones, tanquam originem suam respiciat, & exinde succum quasi & sanguinem desideret.

*Tractandi
methodus.*

*Quomodo
apud veteres
nominum
antiquissima
obligatio
facta.*

3. Nominum ergo obligatio, describente eam ex Veterum Jurorum commentariis Theophilolo, sic apud Veteres fieri solita, ut is, qui rem aliquam emtionis, locationis stipulationis, aut simili quovis titulo habebat obligatam, majoris securitatis gratia, tabulas, quibus debitorem ad per scribendam debiti seu nominis quantitatem, & causam veterem hac intentione urgebat, proferret, ut omisâ Veteris obligationis causâ, commodior succederet ex literarum subsignatione civilis debiti persecutio. Verum, num Theophilus hâc descriptione veterem nominum obligationem, cujus clariorem nobis lucem Seneca & alii probatâ fidei Viri, subministrant, intelligi velit, non pauci sunt, qui merito dubi-

dubitant. Prætermittit namque Theophilus id, quod Seneca refert, pararios aut menſæ argentariæ exercitores hiſce literis vel tabulis ſcribendis fuiſſe adhibitos. Sic enim inquit Seneca de benef. l. 2. *Quidam nolunt nomina ſecum fieri nec interponi pararios, nec ſignatores advocari, nec chirographum dari.* Et lib. 3. c. 15. ubi reprehenuſus inductos depravati mundi mores, quod plus annulis & impreſſis ſignis, quam æquum colenti animo credatur, in hæc verba erumpit. *O turpem humano generi fraudis ac nequitie publicæ conſeſſionem! ille ab utraque parte teſtes adhibet. hic per tabulas plurium nomina interpoſitis parariis facit, alter interrogatione non eſt contentus niſi rerum manu teneat.* Doctiſſimus Rævardus ejus eſt ſententiæ, ut interrogationem à parte Creditoris interveniſſe ſibi perſuadeat, ita; *Centum aureos, quos mihi ex cauſa mutui debes, Tu mihi ex conventione literarum tuarum dabis?* ad quod debitor reſpondet. *Dabo.* Et pro verbis *reum manu teneat* legendum eſſe *rem manu teneat.* Quanquam autem in aliis editionibus, quas inter & mea, legatur *reum*, ac inſuper Theophili corruat ſententia, quippe qui tantum de ſcribendo, non de interrogando memorat eum, quem Creditor literarum obligatione obſtrictum habere cupiebat, non tamen inſicias irem, commode hanc vocis permutationem admitti poſſe, cum Rævardus per *rem tabulas* intelligat *obſignatas*, ut itaque hæc eſſet intentio Senecæ: *Ille non eſt interrogatione contentus, id eſt, Creditori non ſatis eſt, debitorem ſuum interrogâſſe, niſi rem, hoc eſt, obſignatas tabulas, manu ſua teneat, ſiquidem illæ ab ipſo Creditore communitè ſervari ac cuſtodiri ſolebant.*

4. His porro tabulis ſolennia interrogationis Creditoris & reſponſionis debitoris verba continentibus, certis verbis certisque formulis tranſcribendis, adjecto

loco, die, Consule *l. 4. pr. ff. de ed. adhibebantur pararii, vel mediatores, uti eos Cælius Rhodig. Anr. lect. lib. 11. c. 10.* Apuleji verbo utens, nuncupat, aut librarii, quo sub nomine apud Scævola veniunt: *Si librarius in transcribendis stipulationis verbis errasset, nihil nocere quo obligationi nus & reus & fidejussor teneatur.* li accipiebant pecuniam, & per partes erogabant, quarum probatio scripturâ Codicibusque eorum continebatur, & frequentissimè ad fidem eorum decurrebatur *l. 9. ff. §. 2. de edendo.* Adhæc iis, quorum intererat rationes, i. e. uti Ulpianus *l. 6. §. 3. ff. eod. dandi, accipiendi, credendi, obligandi, solvendi sui causâ negotiationem reddere tenebantur. l. 10. pr. eod. eorum officium ac ministerium publicam habebat causam, ibid. & Nov. 136.* Uno verbo pararii, aut mensæ argentariæ exercitores mensas cum are in foro positas habebant, pecuniam accipiebant, vel sibi creditam sub usuris, vel apud se simpliciter depositam, veluti, si qui peregre profecturi erant, quam vel eirederent, à quo eam acceperant, vel alii prout inter eos convenerat, vel ipsi etiam pro aliis se soluturos recipiebant, horum denique omnium rationes conficiebant, quas tam iis qui cum ipsis contraxerant, quam aliis quorum intererat, edere tenebantur. *l. 4 §. 1. l. 10. §. 1. ff. de edendo.*

5. Cæterum Seneca, signatorum adhuc & testium facit mentionem, eosque à supra memoratis parariis se jungit: *nec, inquit, interponi pararios, nec signatores advocari.* Et Plautus in Aulularia numerum addit testium:

*Nostra etas non multum fidei gerit,
Tabule notantur, adsunt testes duodecim
Tempus locumque scribit Actuarius,
Tamen invenitur Rhetor, qui factum neget.*

Quod magis est, Seneca *l. 3. c. 15.* Viros eos ornatos de-
præ-

Hoc ulte-
rius demon-
stratur.

prædicat: *In quid verba sunt Senecæ, Viri isti ornati adhibiti sunt, in quid imprimunt signa? nempe ne ille neget accepisse se, quod accepit.* Per hos quoniam indigentur, maxima inter literatos est quæstio. Nec dicerem pararios & tabellarios eo nomine venire posse, quin potius eorum, qui Equites hos Romanos fuisse sustinent, partes amplecterer. Quanquam enim id ex Seneca, qui Viros tantum ornatos requirit, deduci non possit, hinc tamen non inconcinne derivari potest, quod Equites haberent jus aureorum annulorum, & quod Prætor Equites aliquot certo numero, qui in albo scribebantur, selectos habuerit olim, ex quibus in privatis causis unicuique liberum esset aliquem eligere, teste Seneca *de benefic. l. 3. c. 7.* & A. Gellio *l. 14. c. 2.* Quapropter non adeo miror, Prætores privatis controversiis dirimendis, si Equites hos prætecit, eorum operam in subscribendis & obsignandis quoque chirographis petiisse, & merito eos esse, quos Seneca ornatos refert.

6. Quomodo autem signari hujusmodi tabulæ debuerint, eleganter nobis tradit Paulus *Sent. l. 5. tit. 25.* Modus ob- his verbis: *Amplissimus Ordo decrevit, eas tabulas, quæ pu-* signandi *blicam vel privatam scripturam continent, adhibitis testibus quibus ob-* tabulas in *ita signari, ut in summa marginis, ad mediam partem, per-* ligatio con- *forata triplici lino constringantur, atque impositæ supra lino tinebatur.* ceræ signa imprimantur, ut exteriores scripturæ fidem interiori *servent, aliæ tabulæ prolata nihil habent momenti.* Fuisse hoc Senatus Consultum tempore Neronis factum, confirmat Suetonii *in Nerone c. 17.* Autoritas: *Adversus falsarios tum primum repertum, ne tabulæ, nisi pertusæ ac ter lino per foramina irajecto obsignarentur, qui obsignandi modus solennitati quæ hîc Bremæ in obsignandis syngraphis adhibetur, proximè accedit.*

7. Et

7. Et hæc erat ea nominum obligatio, quam jam retro ante illius ætatem in defuetudinem abiisse asserit Justinianus, à qua tamen non sejungenda est ea, quæ privatâ fiebat Scripturâ, cum & hæc tempore jam Imperatoris Nostri defisset. Aliud siquidem erat, simpliciter ex tabulis constitutum habere debitorem, aliud ex conventionione sibi haberet obligatum, in tabulas suas refererebat, expensum id se tulisse ei, eumque ex causa crediti sibi quid debere, cujus nomen adscribebat. Et has tabulas vel privatos patrisfamilias Codices Calendaria nuncupabant, & fere eadem tuere quæ nobis adversaria

Quæ Calendaria uti Cæl. Rhodig. Ant. lect. l. 12. c. 21. docet. Adversaria fere ac calendaria idem accipimus, quando & in iis singulorum mensum rationis referentur. Præterea notandis tantum debitis & rationibus ea fuisse adhibita Autor mihi est sæpius citatus Seneca qui *lib. 1. c. 2. de Benef.* ita ait. *Nemo beneficia in Calendario scribit, nec avarus exactor in horam & diem appellat?* ubi J. Lipsius hæc addit: *Nomina, tituli debitorum, quia nempe in Codice vel Calendario adnotabant SCIO TOT HS. LUCIO TANTUM DEDI. & l. 1. c. 1. Non inquit, eligimus dignos, quibus tribuamus, sed nomina facturi, diligenter in patrimonium, & vasa debitorum inquirimus.*

8. Antequam autem ad alia progrediamur, paucis adhuc, unde ita dicta fuerint Calendaria, delibabimus. Et quidem communis sententia Doctorum est, exinde derivatum hoc nomen, quod in Calendas singulas, usuras stipulari solerent veteres, & Calendas pecuniis fœneratitiis, vel has Calendis adnotabant; quanquam non pauci sint, qui secus sentiant, nixi *l. 89. §. 2. ff. de solut. & liber.* ubi JCrus idibus septembris solvi oportere intendit, & Autoritate Ciceronis *in Cat. 4. idem*

Etymologia Calendariorum.

DE JURE CIRCA NOMINA.

idem affirmantis, indeque deducant, ipsis Calendis non potuisse pecuniam, aut stipulatos fuisse usuras Romanos, consequenter nec inde Calendaria nuncupari posse. Verum neglectis aliorum Auctoritatibus, unicuique saltem iis dabo Horatium, levissimam quaedam distinctione totam hanc controversiam dirimentem: Sic enim *Epod. 2. ait.*

Omnem religit idibus pecuniam

Quartii Calendis ponere.

Id est, omnem congregavit pecuniam à debitoribus, eam exigens Idibus, id est, circa dimidiatum mensem, studeatque iterum in fœnore collocare sequentis mensis Calendis: Idibus quippe nomina exigebant Romani, Calendis autem exigebant & collocabant quemadmodum id nos Horatius *Satyr. 6. l. 1. docet:*

Ibant, inquit, obtonis referentes idibus æra.

Mercedem (intellige usuras) aut nummos (sortem)

unde unde extricat.

Adde si placet *l. 24. ff. de Constit. pec. & Cic. 20. ad Att. & 14. Epist. 20.* In singulas autem Calendas ideo stipulabantur usuras, ut hac scilicet ratione usuræ duplum excederent, nam per partes solutæ usuræ supra duplum deberi poterant, *l. 10. C. de Usuris.* Quod tamen sublatum est tanquam nimis rigidum ab Imp. in Novellis *121. & 138.* adde Cujacium ad has Novellas, eamque obrem constituit menses, à Basilio idcirco dictos fœneratores, menstruos exactores, ut hi essent loco stipulationum, & præterlapso uno mense, statim, non accedente denuo nova stipulatione, usuræ peri possint, uti id apparet ex Lactantio, qui eos qui fœnori pecuniam haberent expositam, dæmonibus comparat, quod recurrente luna, morbo comitiali homines quosdam afflicent: & in comædis Aristophanis, quidam debitor

B

lunæ

lunæ optat carcerem & vincula, quod si nunquam redierit ea in orbem, nunquam sit debiturus.

An debi-
rum Calen-
darii quis
possit com-
pensare
cum eo
quod vicis-
sim fiscus
debet.

9. Satis de his esset dictum; coronidis tamen loco, cum Calendarii infra non amplius fiet mentio, duas adhuc subjungam quæstiones, an, si quis sit debitor ex Calendario, id est, si mutuam pecuniam publicam fœnori à civitate acceperit, compensari id debitum cum alio liquido debito possit. De jure Veteri quanquam alia Reip. seu civitati debita compensationem *ex l. 3. C. de compens.* admittant, tamen id negem, expressè id negante dicta lege, ubi ea, quæ Reip. te debere fateris, compensari jubet cum iis, quæ invicem ab ea Tibi debentur, nisi ex Calendario sis debitor: sed quid hodierno jure? Vir Eruditus Huberus, an hoc locum in omni credito fœnebræ civitatum inveniat, valde dubitat, rationem addens, quod non Calendariis amplius, sed propriis jam instrumentis singulæ crediti species continentur, & durum sit ære alieno meritas civitates à Creditoribus suis; quibus solvere non possunt, adhuc, quod ipsæ vicissim debent. exigere posse, ad hæc, id, quod de Calendario apud Veteres cautum, hoc ad fœnebres pecunias, stipulationibus interpositis & traditis instrumentis contractas, non esse referendum. Non denegarem tantæ Eruditionis Viro lapillum, cum & maximi momenti sit media, quam affert ratio, si modo aliunde appareret, quare Calendaria instrumentis, quæ hodie parantur, sint postponenda, aut id, quod de Calendario sentiebant Romani, ad hodierna instrumenta non sit applicandum, cum illa æque firma & valida ac hæc fuere, & exinde potius hæc æqualitas descendat, quod id in favorem Reipublicæ fuerit introductum. Compensationem adeoque & hodiernis moribus Creditori filci compensare volenti, denegari nullus dubito, cum id

id potius in gratiam Reipubl. quæ nec hodie cessat, sit constitutum, non verò ab infirmitate instrumentorum hodiernorum procedat.

10. Adhuc quæritur: Legato Calendario, quid le- ^{Legato Ca-} _{lendario} ^{quid lega-} _{tum} censeatur? Tantum abest, ut debita in Codice hoc accepti & expensi contenta non subintelligantur, ut potius pecuniæ in arca adhuc positæ, modo Calendario destinatæ, legatæ dicantur, uti ipse JCtus hoc in l. 64. ff. de leg. 3. decidit. *Ego, inquit, dignum illud animadversione existimabam, cum quis præstari Calendarium, alius voluerit, utrumne nomina duntaxat debitorum præstari voluisse, intelligendus est, an vero etiam pecuniam, si qua ab his exacta, eidem Calendario destinata fuerit, & magis puto, quemadmodum, si exacta pecuniæ, & rursus collocatæ essent, permutatio nominum non perimeret, vel minueret fideicommissum, ita ipsæ quoque pecuniæ, si Calendario sint destinatæ, fideicommissum cedere debeant.* Unde autem certiorari possumus, destinatam esse nominibus faciendis pecuniam, eadem lege demonstrat JCtus, dum mortis tempore in ea arca, ubi cautiones & instrumenta debitorum posita, inventam pecuniam numeratam, ad Calendarium refert.

SECTIO II.

PER QUEM ET CUI ACQUIRATUR
OBLIGATIO NOMINUM ET QUINAM
INDE EFFECTUS.

§. I.

Satis superque vidimus jam, quænam apud Veteres celebrata fuerit nominum obligatio, operæ ^{Ad quam} _{juris speci-} jam prærium erit, ut recto pede alterum disputa- ^{em refe-} _{renda no-} tionis membrum aggrediamur, quid juris scilicet sit ^{circa} _{mina.}

circa constituta jam nomina. Et primo quidem obtutu enucleandam sese exhibet quæstio, quorsum referenda nomina. Nec enim in jure personarum ullum iis locum conciliabimus, nec ad actiones, eò, quod nomina ipsum nobis competens jus denotent, hæ verò juris illius persecutionem, ea commodè referri posse, manifestum est, nec denique congruum viderur, cum ea in jure & relatione quadam inter Debitorem & Creditorem consistant, rei nomine venire posse, adeoque nec ad mediam partem juris, jus rerum puta, esse remittenda. Verùm, cum rei vocabulum Legislatori nostro non accipiatur adeo latè, ut metaphyisicis pro ente, nec ita strictè, ut phyisicis pro ipso rei corpore ejusque interna qualitate, sed pro omni eo, quod sub personarum & actionum vocabulo non venit, hominem tamen per, & propter se locupletiozem facere potest, nullum amplius remanet dubium, quin vocabulum, *res*, juridicè vel civiliter sumtum, jura, per consequens nomina sub se complectatur uti apparet ex eo, quod JCrus l. 17. ff. de hered. vel action. vend. dicit: *Nomina sub conditione vendi possunt, ea enim NB. res est, que emi & venire potest.*

2. Quamquam verò vario sæpe sensu à Doctoribus, imò ab ipsis JCrus accipiatur nomen, ubi quidam ipsum debitum, idque ipsum quod in nomine est, subintelligunt, qualiter ii, qui quasi usumfructum nominis constituant, quique nomina in domino debitoris fingunt, vide §. ult. h. & sect. 3. §. 1. alii illud cum actione, quæ tamen toto Cælo differunt, confundunt, strictissima tamen ejus significatione ita definimus: *Quod sit jus quoddam, quo debitorem Creditor habet adstrictum ad præstandum id, quod ratione initæ conventionis debetur arg. pr. §. de oblig. quod var. ἐξονον nomen dicitur, unde est, quod nomen personæ inhærere, & in offibus contrahen-*

*Definitio
nominum.*

hentis radicatum dicatur, id est, quod jus exigendi illi competat, qui ipse contraxit, ut deinceps pluribus.

3. Sequeretur jam ulterius hodierna nominum constitutio, nisi prolixioris & magni hoc esset operis, ac generaliter sufficere nobis posset, quod, quocunque modo alterum ex suo facto nobis, sive stipulatione, sive syngrapha, sive chirographo, sive quacunque alia via habemus obligatum, eo ipso acquisita censeantur nomina, id tamen, antequam ad alia provolemus, instituti nostri exigat ratio, ut de eo, quod Imperator *S. 4. f. de inutil. stip.* dicit, nihil eum agere, qui alii, quam cujus juri subjectus est, stipulatur, adeoque obligationem per liberam personam tertio neutriquam acquiri & de effectibus, qui exinde resultant, sumus solliciti. Exigere *Tertio o-* quidem dilectio proximi à nobis videtur & ipsa æquitas, *bligatio-* ut quantum possumus, alterius utilitatem promovea- *nem acqui-* mus, quod sit alteri obligationem acquirendo, nec ver- *rere neutri-* geret id in præjudicium promittentis, quippe qui lu- *quam pos-* bens & volens sese obligat, attamen, cum maxime *sumus.* cautæ omni tempore fuerint in constituenda obligatione leges Romanæ, multisque in casibus libertatem à jure Nat. indeterminatè relictam, determinaverint, denegando v. g. vim efficaciter obligandi nudo pacto, ne videlicet cives facile laborentur, varia dubia ac lites orirentur; si hoc quoque in casu certum modum se obstringendi constituerunt, ut non aliter vis se obligandi firma adesset, nisi illius, qui conventionem celebrat, interesset, cum è regione jus Naturæ efflagitet modo acceptationem, vel consensum ejus, qui se per tertium alii, vel alios per tertium sibi vult devincire. *Invenit enim, inquit, Imperator. S. 18. f. de inuit stip. sunt obligationes ad hoc, ut unusquisque acquirat sibi, quod sua interest:* aut initium obligationis à personis esset contra-

hentium, v. l. *quæcunque* 11. ff. de O. & A. Verba JCTi, cum multum ad sententiam nostram conferant, non pigeat hic apponere: *Quæcunque gerimus, cum ex nostro contractu originem trahunt, nisi ex nostra persona initium obligationis sumant, inanem nostrum actum efficiunt, & ideo neque stipulari, neque emere, vendere, contrabere ut alter suo nomine NB. recte agat, possumus.* Imò quod magis est, ne quidem per procuratorem, negotiorumve gestorem regulariter obligatio acquiritur, etiamsi is non sibi, sed Domino sit stipulatus, l. 1. vers. *si igitur C. per quas pers. nobis acquir.* l. 72 de procur. nisi (α) possessio nostro nomine fuerit acquisita, uti apparet ex d. l. 1. C. *per quas pers. nob. acquir.* & §. 5. f. eod. quia tum ministerium tantummodo corporis exhibuisse censetur Procurator, isque proprie possideat, cujus nomine possidetur, per l. 18. pr. de acq. poss. aut (β) procurator dari stipulatus fuerit ex re Domini. l. 68. ff. de procur. aut (γ) ille, qui alterius juri subjectus, stipulatus fuerit, quia non creditur velle, nisi quod placet imperantium voluntati, indeque ejus voluntas, cum voluntate eorum, quos superiores cognoscit, pro una habeatur, per l. 4. de R. J. vel denique cessio fuerit infecuta, & quæ aliæ adhuc sunt exceptiones.

4 Quemadmodum autem illi tantum acquisitum censetur nomen, seu directum jus exigendi id à debitor, quod in contractum deductum, qui ipsemet contraxit, ita quoque nomen. seu obligatio in illo subsistit, imò in ipsius persona ita radicata est, ut ne quidem ille, in cujus commodum & damnum omne, quod geritur, vergit, actionem consequatur aliquam contra eum, qui cum illo, quem substituit, contraxit, quale elegans exemplum reperimus in l. 1. ff. de in iustor. actione. ubi JCTus præponenti, adversus eum, qui cum in iustore contra-

Nomen in
contrahen-
tis tantum
persona
subsistit.

xit, omnem actionem denegat, & vicissim, *l. i. §. 18. ff. de exerc. act.* exercenti navem, adversus eum, quem magister sibi obligatum habet. nullam competere actionem asserit, nisi vel extra ordinem eum ex contractu magistri juvaverit Præses *l. ead.* aut rem suam aliter servare non possit, *l. i. in fin. §. l. 2. ff. de inst. act.* tum enim ex æquitate, actionibus demum cessis, agere contra contrahentem poterit, Pichard, *ad §. 2. f. Quod cum eo, qui in alien. pot. num. 26. §. l. 2. ff. de inst. act.* Rursus nec præponens, ex eadem ratione contrahenti cum institore ulla actione tenetur civili, nec aliàs necesse habuisset Prætor Institorem actionem excogitare, nisi omnem agendi vim contrahenti strictum jus Civile abstulisset, prout apparet ex verbis initialibus *l. i. ff. de institor. act. æquum prætori visum est.* Nec obstat, quod actus agentium non operentur ultra eorum intentionem, at verò institorem non semet ipsum sed præponentem obligare voluisse. Nam quia liberi sunt homines, juris constitutione actiones directæ in ipsorum personis subsistunt, ipsique NB. durante officio simul obligati censentur. *l. i. §. 17. ff. de exerc. act.* ubi *Electio nobis est.* dicit Ulpianus, *magistrum an exercitorem navis convenire velimus,* quamvis longè alia sit ratio in eo, qui juri nostro subiectus, si quippe filiumf. aut servum institorem constituimus, cum in eorum persona subsistere actiones nequeant, sed potius nostro nomine contrahere videantur, propterea & nobis actiones statim directæ acquiruntur per *l. i. ff. de inst. act.*

5. His itaque prævisis, ostibus scilicet contrahentium, infixas esse obligationes, non diu laborandum esse aurumo in componendis iis, quæ in societate primo intuitu mira videntur. Notissimum enim est, societatem, vel esse universalem, vel singularem, illam iterum, vel simpliciter universalem, seu non distinctis

omni

omnibus bonis à re particulari, hoc est, non facta mentione omnium bonorum, vel simpliciter omnium bonorum. In hac universalissima societate, quanquam

Nomina →
citra ces-
tionem in →
socium →
quanquam
universa-
lem non
transcunt.

pro Soc. continuò communicentur, imò tacita juxta l. 2. eod. intervenire credatur traditio, nomina tamen, etiam si bonis alio in loco annumerentur, ut sectione tertia pluribus, cum reliquis bonis in socium non transferuntur, sed expresse à l. 3. eod. eximuntur. Hanc ut quæstionem dilucidemus, recurramus iterum oportet ad ea, quæ ante jam dicta. Nam cum nomina ita cohæreant illi, qui ea sibi comparavit, ut neutiquam ab eo separari possint, non magis, quam anima à corpore, ut Glossator ait in l. si quis ergo ff. de peculio, nisi solutione vera vel ficta separentur, sequitur, quod nec tacite, nec fictè, ad socium perveniant, indeque socius debitorem socii ex debito personali non possit convenire, pura directâ actione, nisi actio sit cessa. Gothofr. in d. l. 3. Nam nomina, inquit, dicta lex 3. manent in suo statu, sed actiones, intellige directas, invicem præstantur, non utiles, quippe, quæ nunquam ante contraham societatem exstiterunt, adeoque in statu suo manere dici non possunt. Et sanè, cum ex donatione & legato, uti ex §. 10. infra videre est, utilis actio, nullo licet mandato interveniente, indulgeatur, iniquissimum esset, quando de bonis omnibus, in quibus & nomina, communicandis socii conveniunt, ne utiles quidem actiones alteri sociorum, absque expresso mandato competere.

6. Porrò exinde semet ipso corrui dubium, quod non minimum callidos legum percrutatores agitavit, num scil. socii contrahentes cum aliis pro rata consequerentur actiones, an verò in solidum: Obligaciones, enim

enim, quia solummodo respiciunt contrahentem, eumque solummodo sequuntur, ea propter (a) si omnes simul socii contraxerunt, singulis quoque actio pro rata societatis datur *arg. l. 9. C. si certum petatur. per consequens*, socio uni id, quod ex contractu, pluribus cum sociis inito, debetur, non aliter solvi potest, seu, solvens uni ex sociis, non liberabitur à reliquis, quam si conventum, ut essent correi credendi *Zæl. ad tit. pro socio n. 47. nes.*

§. 1. *J. d. Duob. reis stip.* (b) si verò unus ex sociis cum extraneo contraxit (a) proprio nomine, tum ex sæpius memorata ratione reliquis sociis nulla contra debitorem quæritur obligatio, etiamsi sint socii omnium honorum, *arg. l. 74. ff. pro socio*, societatis tamen iudicio debitum postea venit communicandum, (b) societatis nomine si contraxerit, tum, vel tanquam institor communi negotiationi est præpositus, & idem obtinet, quod de præponente §. 4. diximus, ut scilicet soli contrahenti actio acquiratur, reliquis sociis, hinc ut præponentibus consideratis, non nisi in subsidium, aut si fuerit cessa, *arg. l. 1. ff. de instit. act. & l. 1. §. 18. de exerc. act.* vel certæ negotiationi præpositus non est, & tum sibi soli acquireret obligationem *Felic. de societ. n. 41.*

7. Qua ratione etiam quæritur, quid juris ex chirographi præda, seu apprehensione acquiratur privato militi, aut per eum Principi belli: Non desunt, qui, statim ac chirographum occupatum, ipsum jus exigendi, seu nomen in occupantem transferunt, sententiamque suam ex §. 17. *J. de acq. rer. dom. & ex Jusfnechts Besfaltung de anno 1570 art. 62.* defendunt: verba illius articuli hæc sunt: Was ein jeder in Schlachten/Stürmen oder sonst den Feind abgewinnet/soll einen jeden nach Kriegs-Recht und Ordnung bleiben. Verum posthabitis chirographi.

Socii an
iu solidum
an pro ra-
ta conse-
quantur
obligatio-
nes.

Quid juris
acquirat
quis ex
ablatione
tis chirogra-
phi.

tis iis, contrariantium partes sustinere non erubescimus: quanquam enim in *d. §. 17. & art. 62.* cui addatur *l. 1. §. 1. ff. de acquir. vel amitt. poss. res hostium*, æque ac res nullius, occupanti cedere dicantur, longe alia tamen ratio militat in chirographo, aliæ quippe res occupationi sunt subjectæ, per eamque cedunt occupanti, secus chirographa. Chirographa namque duobus modis spectari possunt, materialiter, quatenus papyrus atque scripta sunt, quo pacto certo quidem loco continentur, ac commode occupantur, sed nihil operantur, Molin. *cit. tract. 2. th. 205. n. 11.* formaliter, quoad jura & actiones, quæ ex illis probantur, ac exigi possunt, ac hac ratione non sunt in loco, nec à quopiam occupari possunt arg. *l. chirographis §. 57. ff. de admin. & peric. tut.* ubi tabulis combustis, obligatio tamen quæ in ea est, dicitur non combusta. Priori casu quamvis occupentur, nihil tamen juris in occupantem redundat posteriori casu itidem nullum jus acquirit privatus miles, ac per eum Princeps belli, cum jura annexa sint personæ, quæ ea sibi comparavit, ac ne quidem ex ipsius voluntate, multo minus citra ipsius placitum plenè ab ea avelli possunt.

8. Sed quid statuendum de bellis, in quibus capti hostes in servitatem redigebantur? Itidem nec in eos, à quibus capti sunt, transire nomina suorum debitorum assero, cum jure belli iis nihil aliud acquiratur, quam dominium personarum non verò jura, ante captivitatem quæsitæ, ea namque ramdiu manebant in suspensio, quia à persona separari non poterant *l. 14. & l. 10. C. de postlim. reversis.* usque dum, vel in captivitate morerentur, quo in casu ex fictione legis Corneliæ eo tempore, quo captivitas, incipiebat mortui censebantur & nunquam capti, *§. 5. ff. qu. modis patria potestas solvitur.* vel ex servitute

*Quid juris
competat
hostibus in
nomina ca-
ptivorum.*

tute reverterentur, quo ipſo, fictione poſſiminii, omnia priſtina jura recipiebant, ac ſi nunquam in ſervitute fuiſſent. *d. 9. f. f.* adeoque debitum ipſi exigebant, non ii, qui eos ceperant. Aliud obrinet, ſi Princeps civitatem expugnet, ille, cum omnium jurium & nominum, quæ ad debellatam civitatem pertinebant, fiat Dominus, univerſaliter ſuccedit in omnia jura & actiones devictæ civitatis, proindeque in jus exigendi nomen ſuccedit. Quid, ſi poſtea victa civitas expellat hoſtem? omnia ſua jura recuperat, & quicquid medio tempore citra exactionem paſſa eſt, pronullo habetur, quaſi non jure, ſed per tyrannidem factum.

9. Non autem adeo ſtrictè ea, quæ de nominum in oſibus contrahentis radicatione prolata, accipimus, ut quamvis ex ratione juris creditor nomen alienare non poſſit, hoc effectu, ut, actio, vel obligatio ad eum *Nomina tamen transferuntur in hæredem.* modum transferatur, quo res corporales & quæ domini noſtri ſunt, à nobis transferuntur, nobis perſuadeamus, nec actibus inter vivos, nec ultima voluntate transferri ea in alios poſſe ſed neceſſariò contrahenti & defuncto cohærere, ac cum eo interire. Nam, cum jus omne, & omnia bona, quæ mortis tempore in patrimonio fuere defuncti, in hæredem tranſeant, quid dubitemus adhuc, quin & obligationes viventi defuncto ſolum cohæreres ad ſucceſſorem ejus univerſalem devolvantur? nec enim crediturus quis eſſet pecuniam, ſi nomen cum ipſo in injuriam hæredum ſuorum exſtinctum iri cognoſceret, & beati eſſent debitores, qui mortuo creditore ab obligatione liberarentur. Extra omnem ergo dubitationis aleam poſitum eſt, eaſdem actiones directas, quæ oſibus ante defuncti, oſibus jam hæredum in hæredem.

10. Hinc jam nobilis exſurgit quaëſtio, quæ imperito juris

juris ac forte etiam perito, si Philosophiam juris non excutiat, merito absurda viderur, quare scilicet nomina in iudicium familiæ herciscundæ non veniant. Cognitum enim est, plures si nominati fuerint hæredes familiæ herciscundæ iudicium requiri, tenderéque ad id, ut hæreditas communis dividatur & quilibet hæredum portioem ad se pertinentem ex communi re sibi vindicet, l. 1. l. 22. §. 4. ff. famil. hercisc. jam verò, si meris nominibus & obligationibus consisteret hæreditas, non

Nomina non veniunt in iudicium familia herciscunda.

admitteret lex *l. C. famil. hercisc.* ex eo, quod nomina & obligationes dividi non possint, hanc actionem. Sed respondeo, verum quidem, quod nec actio familiæ herciscundæ in iudicio universali, nec actio communi dividundo in iudicio singulari nomini conveniat, modo dilucigemus, quam dicta lex affert rationem. Quid enim quaeso commodius? quid usitarius, expeditiusque in hæreditate dividenda, quam nomina sive obligationes & actiones occurrit? ut omni die res & usus docet, longè melius & facilius obligationes quam domos & fundos dividit? Exinde ergo ab hoc iudicio non excluduntur, quòd plane divisionem non recipiant, sed quoniam personis debitoris & creditoris, uti hinc hæredum tenacissimè inhærent, ea propter incorporalia ac in dividua dicuntur privativè, non negativè, quod nimirum non necesse sit, ut factum hominis aut iudicis accedat, quo dividantur, nisi ad ordinem modumque exigendi, quia ipsa lex inter hæredes defunctum pariter repræsentantes facit divisionem jurium, adeoque ipso jure per *l. C. famil. hercisc.* jam sunt divisa.

11. Cum ergo lex ipsa partitionem in se suscipit, ac unicuique hæredum suam in obligationes partem assignaverit, eorumque personæ, quæ defuncto inhærebant nomina infixerit, hinc jam est, quod, etiam si hæredes inalterutrum cohæredem consenserint, qui id quod

quod defunctus debebat, solvendum in se susciperet, saluum tamen adhuc maneat creditoribus hæreditariis jus exigendi debitum ab omnibus hæredibus; *libera potestas, inquit Cajus, l. 3. fam. herc. manet Creditoribus cum singulis experiundi: nec creditori invito debitores se subducere queunt l. 1. C. de nov. imò ipse cohæres ille qui nomen aliquod passivum, ut sic loquar, hæreditarium solus in se recepit, à Creditoribus quippe quibus sese non obstrinxit, vi conventionis illius inter cohæredes initæ, invitus ad solvendum adigi nequit, nisi procuratoriam qualitatem in se admiserit. E contrario si nomen aliquod activum, (quali sensu id semper accepimus, & quoque *ναρ' ἐξορνν* ita dicitur) alterutri cohæredum assignatum, isque contra debitorem agere velit, non audietur, sed à debitore exceptione submovebitur, quod non ipsi soli sed omnibus hæredibus pro rata solvere teneatur, nisi rursus vel (α) procuratorio nomine agat, *adherent. d. l. 3. ff. famil. herc. tum enim vi clausulæ procuratoriæ, junctim.* five cessionis mutæ in instrumento factæ invitos tuto debitores convenire, & ad solvendum compellere potest, aut (β) stipulationes interpositæ, *l. 2. in fin. ff. famil. herc. aut (γ) uni legatum fuerit nomen l. 4. eodem princ.* Tres exempli gratia sumus hæredes, tres sunt obligationes: Divisis iis singuli unam capimus, Ego ex mea debitorem meum convenio: Respondet ille, ego tibi non soli debeo sed cunctis hæredibus: Replico: Divisimus inter nos, mihi cesit hæc, quam Tu debes: Ille duplicat. Obligatioes & nomina dividi non possunt, ipso jure non nisi tertiam partem Tibi debeo, eam tibi solvam. Et habet rationem, opus enim est, ut cohæredes mei suas mihi partes cedant, quo illum pro mea quidem parte meo jure, pro cæteris partibus non jure divisionis, sed jure cessionis conveniam.*

*Qua ex ra-
tione here-
des tenean-
tur debito-
ribus here-
ditariis.*

12. Sed dicas, quod nomina inhæreant jam perso-
nis hæredum, quæ antea in testatoris osibus radicata,
hoc non exinde venit, quod omne jus defuncti ad eos
transierit, sed potius hæc vera ratio videretur, quod ade-
undo hæreditatem semet ipsos obstrinxerint hæredes
adeoque ipsi contraxisse videantur. Regero, aditio-
nem hæreditatis speciem quidem esse quali contractus,
non respectu debitorum ac creditorum hæreditatorum,
sed respectu legatariorum & fideicommissariorum.
His enim ut consuleretur nova adesset oportebat obli-
gatio, quippe defunctus ipse obligatus non erat §. s. f.
de oblig. ex quasi contractu; nam cui quæso se obligaverat?
per consequens nec hæres, nisi lex constituisset ut ade-
undo hæreditatem voluntatem defuncti agnovisse vide-
retur hæres, & ad ejus implementum se obligasse, d. §. s.
Illis autem sat cautum erat, cum defunctus iis non ex
quasi, sed ex vero contractu esset obligatus, eodemque
jure & ex eodem contractu ipsis quoq; obligatus succes-
sor, cum in universum jus succederet, & cum testatore
pro una eademque persona reputaretur. l. ii. de divers. &
temp. præscr. junct. l. 2. §. 2. de V. O.

*Quamvis
hæreditas
iterum
vendatur,
nomina ta-
men in
hæredum
osibus ra-
dicata ma-
nent.*

13. Quoniam jam hæredes quoad obligationes ejus-
dem cum testatore sunt juris, ipsique directis actionibus
uruntur, si tamen hæreditatem vendiderint rursus, in
emptorem hæreditatis hæreditatem quidem & actiones
utiles transferunt, non verò sese ab obligationibus, ipso-
rum osibus cohærentibus liberabunt. Quam vis enim
emptori actionibus, non iis, quibus hæredes, sed cessis
demum experiri contra debitores hæreditarios inte-
grum sit, non tamen vicissim actiones creditorum hæ-
reditatorum, item legatariorum invitus excipere tene-
tur, quia hæredem, qui adeundo hæreditatem cum le-
gataris quali contraxit, & succedendo in jus defuncti
Creditoribus se obstrinxit, istæ actiones tantum sequun-
tur,

tur, nisi fiscus venditor existat, in cujus favorem constitutum, ut vacantium bonorum emtor ipse actiones suscipere teneatur per *l. 41. de jure fisci l. 1. C. de hered. vel act. vendita.*

14. Ne autem quis exinde deducat, quasi contra-
henti solum maneant obligationes ejusque universali
successori, non autem singulari aliquo titulo in alium
transferrī possit, demonstrabo, non solum ultima vo- *Nomina*
luntate sed & actibus inter vivos alienari ea posse, quid- *recte ven-*
que juris nanciscantur ii, in quos devolvuntur: & pri- *duntur.*
mò quidem de emtione; ubi merito dubites, num obli-
gationes quoque vendantur, cum tamen centum, verbi-
gratia, quos mihi Titius debet, pro eadem quantitate
Sempronio si vendam, ad Sempronium nihil commodi
perveniat, imo dereriores potius suam reddat condi-
tionem, cum multo melius & tutius sit, in arca pecuniam
habere positam, quam in nominibus. Verum, cum
nomina non solum sub se complectantur pecuniam &
nummos, sed & res immobiles, ut res soli juxta *l. 18. ff.*
de pignor. act. non fuit dubium, quo minus emtio ven-
ditio locum inveniret: Adhuc sæpius incertis creditum
erat nominibus, quod vel intelligendum, de non ex-
pressa quantitate, vel de indefinito solutionis termino,
quandocunque scilicet honestè & commodè posset debi-
tor, ut tum creditos nummos redderet, facile accide-
ret, ut quis viliori prorio jus alterius sibi compararet,
periculum subiens, an, & quando debitum sit nactus.
Nec enim nominum venditor aliud præstare tenebatur,
quam veritatem nominis, non bonitatem, seu debi-
torem esse locupletem, per *l. 4. ff. de hereditate vel actione*
vendida, aut, ut alio loco dicit Imperator: *Emtori no-*
minis de periculo in substantia, non in qualitate venditor te-
netur, etiamsi tempore jam cessionis non esset solvendo,

l. 74. §. fin ff. de evict. debitique qualitatem is, cui cessio facta, ignoraret arg. *dd. l.* sibi namque imputet emtor, quod nomen ut idoneum recipiendo approbaverit, ac in conditionem debitoris diligentius haud inquisiverit, arg. *l. 1. §. 11. de separat.* ubi Jtus non succurrit iis qui minus idoneos fidejussores acceptarunt, *sed sibi,* inquit, *imputent,* quod non melius sibi prospexerit, & rursus *l. 26. §. 2 ff. mandati* bonum hunc nomen facere asserit, qui debitorem, etiam minus solvendo, quem alter acceperat, delegat; modo non certæ summæ debitor sit dictus enim ad eam summam, quæ dicta est, præstari debet *l. 5. ff. de Evict.* secus, si incertæ, quia tum præstatio nominis alicujus, aut si plane nullum subdit nomen, refusione quanti emtoris interest, liberabitur *l. ead.*

15. Aliquando tamen nomen idoneum aut interesse præstare tenetur venditor, (α) si de evictione eum in casum, quo debitor minus esset solvendo, aliter conventum, *l. 4. §. 5. ff. de evict.* Nam pacta dant legem contractui *l. 23. de R. J.* aut (β) dolus subdit venditoris, ubi distinguimus, aut alter animum non habuit contrahendi, hujus autem dolo & calliditate adductus contraxit, idcirco, quoniam adest dolus causam dans contractui, commissus in contractu bonæ fidei, qualis hic est emtio venditio, merito hic contractus ob pleniorē & exuberantiorē, quàm bonæ fidei contractus requirunt sîdem redditur nullus, aut verò alter proprio motu ad contrahendum ductus, in ipsa emtione à venditore forte asserente idoneum debitorem, quem talem non esse sciebat, fraudulenter decipitur, & cùm dolus incidens in contractibus bonæ fidei actionem pariat ex iplo contractu ad damnum fraude illatum relarciendum, *l. 9. ff. de dolo malo,* solummodo aget emtor ad id, quod dolo cedentis ex patrimonio suo abest *l. 74. §. 1. ff. de evict.* & *l. 22. ff. solut. matr.* insuper (γ) ad interesse refundendum vel recuper-

*Venditor
quando bo-
num tene-
atur præ-
stare no-
men.*

recuperandum minus idoneum cessum nomen tenetur venditor, si emtor invincibili, vel saltem justo errore inductus, ut putaret debitorem, quod forte ab omnibus prodivite habeatur, solvendo esse, *arg. l. 1. §. 2. de ædilit. edict.* denique (d) si verum & bonum nomen, aut simpliciter bonum promiserit, tum enim bonum requiritur nomen tempore contractus, nec officit postea defecisse *arg. l. 96. de solut.* Ultimò (e) si marito nomen in dotem datum sit, quoniam mariti quidem in bonis est, in dominio tamen uxoris remanet. *l. quamvis 75. ff. de jure dotium* ejus periculo nomen non erit sed mulieris. *l. 49. ff. solut. matr.*

16. Præterea cum nihil inter sit debitoris (siquidem ille ad solvendum semel obligatus) cui debitum præstet, & si forte ipsi competant exceptiones, opponendæ ven- *Inuito de-*
 ditori nominum, sive hæ sint facti, ut exceptiones solutio- *bitore sit*
 nis, acceptilationis, compensationis, sive reales juris, v.g. *nominum*
 exceptiones rei judicata, pacti, transactionis, jurisjuran- *venditio.*
 di, non numeratæ pecuniæ, metus, Macedoniani, & si-
 miles, eas objicere quoque possit emtori nominum, nul-
 lus dubito, quin invito quoque debitore ejusmodi obliga-
 tionum venditio procedat ex *l. 3. C. de hered. vel act. vend.*
 & *l. 1. C. de novationibus*, quod procedit, etiamsi nomina
 sub conditione vel in diem debeantur, hac modo attentâ
 distinctione, quam *lex 14. ff. eod.* subjungit, an obligatio
 pura vendatur sub conditione, an verò obligatio sub
 conditione (scilicet contracta, ut addit Fulgosius) purè
 vendatur: Priori casu pura obligatio venditur, venditio
 tamen ipsa conditionalis est, ita, ut nec statim consistat,
 sed deficiente conditione nulla sit, existente verò, emti
 venditi actione, libere agi possit, posteriori verò casu
 obligatio conditionalis, pura verò venditio est: Illo ante
 eventum conditionis, quæ jus ipsius tam diu suspendet,
 emtor agere non potest, hoc casu, quàm primùm vendi-
 tum

rum est nomen, statim quoque competit emtori facultas agendi, non exigendi, cum debitoris obligatio adhuc ab eventu conditionis dependeat.

17. Venditis itaque nominibus, omne jus suum, quod ex ea causa ei competit, sive adversus ipsum reum, sive adversus intercessores hujus debiti in emtorem transferre tenetur venditor, eique actiones, quas habuit cedere, *l. 23. ff. de hereditate vendita, præstare, l. 14. pr. eod. mandare, l. 2. C. de donationibus, quæ synonima sunt.* Nam, quoniam nec pactis, nec stipulationibus, sed insequente demum traditione dominia rerum corporalium in aliquem devolvuntur, sic, si res incorporales, quales sunt nomina, alterius facere velis, ita ut exinde agere possit, non ut dominium transferatur, cessio insequatur oportet, quod enim traditio est in rebus corporalibus illud in actionibus cessio, *l. 3. C. de hereditate vel actione vendita*: Imò nec eas modo actiones præstabit, quæ ex ea causa ipsi adversus reum dantur, sed etiam quæ aliunde accesserunt, *l. 23. & l. 14. ff. eod.* ubi jubetur venditor, si filii familias nomina fuerint vendita, actiones, quas cum patre habet, etiam cedere.

18. Ex adverso emtoris jus consistit in eo, ut quam primum venditum nomen est cessum, statim actionem mandatam directam consequatur, eamque instituat ac exerceat, tanquam procurator in rem suam *l. 8. C. de heredit. vel act. vend. & l. 9. C. de procuratoribus.* Quamvis enim ejusmodi procuratorem suam gerere non ambigatur, quoniam tamen actiones ex alterius, scilicet contrahentis negotio proveniunt & contentio ex alterius persona bona fide sumitur, uti Jctus loqui amat *d. l. ea* propter, si quis exinde inferat, radicas non esse in personis contrahentium actiones, non obtinebit, cum maxime sit diver-

ver-

versum, propriam, & mandatam sibi actionem exercere. Præterea, & sine cessione seu mandato singulari proprio nomine utilibus actionibus experiri poterit emtor, ac in arbitrio ejus est positum, an velit istâ directâ ex mandato, an hæc utili suo nomine, uti *l. 18. C. de legat. 1.* Jus emtoris.

19. Quamquam autem aliâs, non sublecutâ cessione, utilem dari actionem negent Doctores, nonnullosque tantum casus excipiant, ubi non accedente demum cessione, utilem consequimur actionem, ut si quis actionem vendiderit, *l. postquam 7. C. de hereditate l. act. vend.*, legaverit, *l. ex legato 18. C. de leg. donaverit, l. illum 33. C. de donationibus*, si in dotem *l. 2. C. de O. & A. in solutum, l. 1. eod.*, vel pignori, *l. 20. ff. de pignor.* Ex iis tamen generaliter concludendum censeo, ex omni causâ, ex qua aliâs jure communi dominium transferri solet accedente traditione, actionem utilem beneficio Imperatoris absque cessione competere, præsertim jure novo, quo utilis actio ex causa quoque lucrativa concessa, uti in donato nomine *l. 33. C. de donationibus* vidimus, multo magis in causis onerosis, cum aliâs sapius negotia forent inutilia, & commercia impedirentur, si in eum, cui nomen venditum, nihil ante transfret, quàm actio esset mandata, ut adeoque, dum specialitatis ratio reddi non potest, nobis persuadeamus, leges illas, quæ non nisi per cessionem vel mandatum actionem alicui competere ajunt, vel de jure veteri agere, vel de actionibus directis, ut *l. 3. ff. pro socio.*

20. Sed quæritur, an vendito nomine, principalis modo actio in emtorem transeat, an verò & accessoria, tanquam appendix & sequela, qualis est actio fidejussoria & hypothecaria, vel quod idem, an persecutio pignorum quoque emtori competat, an verò speciali hæc indigeat cessione. Affirmarem quidem prius *ex l. in solutum 6. cum l. seq. C. de Obl. & Act.* nisi dubitandi rationem *l. emtori 6. ff. de heredit.*

Cessa prin-
cipali an-
accessoria
quoque
cessa intel-
ligatur.

vel *act. vend.* afferret, quippe, in qua dicitur, quòd emto nomine pignoris persecutio præstari debeat, at verò super vacuum hoc foret, si ex simplici nominis venditione hypothecaria, æquè ac ea actio, quæ venditori competeat, transferretur, & frustra quoque Imperator *in d. l. 6. si in solutum* hæc verba addidisset, *ac te in rem tuam procuratorem fecit.* Verùm in promptu diluendæ hujus dubitationis est medium quippe, uti thesi præcedenti actionem utilem citra præstationem singularem transferri asserimus, ita hîc quod Paulus jubet, *in d. lege si in solutum* præstari persecutionem pignoris, ad exercitium directæ actionis tantum est referendum, adeoq; ex sola emtione utilis, tam principalis, quam accessoria actio transfertur, modò eam tantùm sub intelligas actionem, quæ tempore cessionis cedenti competit, non eam, quæ post cessionem demum, occasione principalis obligationis cedenti acquisita: hæc enim non nisi novâ factâ præstatione transit, nisi (a) aliud actum, ut, si cedens omnes se actiones, quas hujus causæ nomine habet, vel habiturum se sperat, daturum, hoc actu declaraverit, quemadmodum id videre est ex *Trentacinquo lib. 2. Variar. resol. tit. de action. resol. 5. num. 10.* aut (b) lex, non præcedens conventio actionem principalem transmittat: Verbi gratia, fideicommissario universali hæres nullas alias, ac hæreditarias præstat actiones, id est, quæ à defuncto initium capientes in hæreditate repertæ sunt, jam verò, si actio principalis esset hæreditaria, hypothecaria verò vel fidejussoria non esset hæreditaria, tortè, quod ab hærede longo post intervallo quæsitæ, pignoribus vel fidejussoribus à debitoribus hæreditariis acceptis, illa quidem legis autoritate transferretur hæc verò specialem hæredis præstationem requirerent *l. 73. ff. ad Sc. Trebell.*

21. Quanquam verò ii, qui alias res, etiam nomina

&

& actiones emere vendere possint, specialiter tamen quidam prohibentur, quo minus intuitu certarum personarum ea sibi comparare possint. Cum enim tutores sæpe vel curatores adversus pupillos vel minores actiones inanes, infirmas & minus utiles vilipretio redimerent, vel etiam titulo lucrativo sibi acquirerent, ac dein apochas, quibus pupilli vel minores se defendere ac pecuniam solutam probare potuissent, supprimerent, merito Imperator ejusmodi cessiones, licet pro veris causis factæ, non tantum ipso jure irritas & nullas esse voluit, sed tutoribus quoque & Curatoribus omnem adversus venditorem regressum denegavit, imò quod magis totum hoc nomen lucro pupilli vel minoris cedere constituit, *Nov. 72. c. quod si quis s.* Licet enim ejusmodi cessiones antea valerent, *l. non fit contra 12. ff. de rebus eorum, qui sunt sub tutela vel cura,* rectè tamen jure novissimo ex allata modo ratione eæ prohibita, ita, ut si ante susceptam tutelam quis pupillum haberet obligatum, ad ejus tutelam sub amissione demum juris sui admitteretur sin verò post susceptam tutelam studiò ejusmodi actionem contra minorem sibi acquisivisset, eam amitteret, secus, si citra ipsius factum: verbi gratia, si hæres esset à Creditore pupilli vel minoris constitutus, quo casu Curator adjungebatur, *Nov. 72. c. 2.*

Tutores & Curatores nomina emere prohibentur.

22. Nec enim iniquitatem inde inferas, quod nomen non redeat advenditorem, sed pupillum illud lucrari; sibi enim imputent & cedens & cessionarius, quod transgressi fuerint legem, uti *ex d. c. quod si quis s.* dilucidè apparet, quippe, ubi dicitur: *nisi hanc imposuerimus penam, facilia erunt ea, que sunt malignitatis.* Et si dicas, non tutum esse pupillum in conscientia, qui veri debiti solutionem denegat, eumque cum alterius injuria locupletari. Nam volenti non fit injuria, cum

D 3

vendi-

cedit.

venditor sciverit, aut saltem scire debuerit, (cum jura quilibet scire praesumatur) non dari repetitionem ex ejusmodi cessione, ipse verò pupillus, qui legi morem gessit, jureque sibi concessio utilis est, non potest dici peccasse, quemadmodum & filius familias exceptione Senatus consulti Macedoniani utens, eo, quod creditum non solvat, non poterit dici deliquisse. Quin usq; adeo Commentatores ad hanc Novellam, inter quos & Bartolus *d. Nov. 72. n. 11.* ejusmodi cessionem improbant, ut minor id, quod exinde Curatori solvit, tanquam, indebitum per errorem solutum condicere possit. Cum enim liberatus est ab obligatione pupillus auctoritate legis, utraque obligatio & naturalis & civilis quoad effectum fuit sublata, atque ita solutum omni jure indebitum.

23. Nec verò tutorem modo & Curatorem hæc prohibitio concernit, sed & ampliata ea est adeo, ut qui tribus in Imperio concessis religionibus exemptus, ab emtione venditione nominum seu obligationum excludatur: sic Judæi non possunt, vendere actionem contra Christianum competentem, sub pœna amissionis *Recess. Imp. de anno. 1551. S. 79.* Diesen zu begegnen / ubi ad finem. Es soll auch kein Christ hinfürter einen Juden seine action und Forderung gegen einen andern Christen abkauffen / oder ein Jud als Schuldgläubiger einen andern Christen solche action und Forderung in einen Weg cediren oder einigs Contractis weise zustellen bey Verlust derselben Forderung. Quod & confirmat

Judaus
non potest
vendere
nomen con-
tra Chri-
stianum.

Ord. Imp. Polit. de anno 1577. tit. 20. S. Es soll auch kein Christ Quid? quod magistratus super prohibita hujusmodi emtione instrumentum conficere sub pœna infamix & remotionis ab officio verantur *d. Rec. Imp. de anno 1551. S. 80.* Zu dem wollen und gebieten wir / dass kein

kein Obrigkeit *Notarii* oder andere Schreiber diesen *Contract*, da ein Jud eines Christen Schuld einen andern Christen verkaufft / stellen und verfertigen soll: Wo aber einige Obrigkeit *Notarii*, oder ander solches übertreten / dieselbigen sollen ihrer Ehren und Pempter entsetzet seyn / sich deren nicht mehr zugebrauchen haben. Aber der andern Schreiber halben / so hierwieder handelt / würden / befehlen wir hiermit den Obrigkeiten eines jeden Orts / daß sie mit den Thurm / Gefängniß oder ander gelegene Weg straffen.

24. *Alii hic addunt, privilegiato non privilegiatum nomina vendere non posse, ne durior privilegio cessionarii reddatur conditio cessi debitoris, indeq; a Laico in Clericum prohibitam esse cessionem, Trentacinq. tit. de post. resol. 2. num. 5. verum, cum cessionarius iis. Non pri- dem legibus, quibus cedens tenerur, sit alligatus, at- vilegiatus que ideo perinde iudicium procedat, ac si reo res esset privilegi- cum eo, qui actionem cessit Cujac. lib. 10. Obs. c. 3. non ato nomi- video, ad quid hæc prohibitio: merito enim, in eju- na vendere modi cessione privilegium cessat, quod adeo amplian- potest. dum censeo, ut ne quidem privilegium, quod venditoris personæ competiit, transeat in emtorem l. 68. de R. J. nisi aut actioni hoc beneficium cohæreat d. l. 68. exempli gratia, rei iudicatæ, instrumento guarenti- giato, Mesa lib. 1. c. 21. n. 1. quod Fr. lib. 1. resol. 14. n. 2. 3. item Mesa lib. 1. c. 20. n. ult. etiam de tacita hypotheca, v. g. doti annexa, affirmant: aut fiscus venditor existat, quippe cujus privilegia, etiam personalia in nominum emtores transferri possunt. l. f. C. de priv. fis.*

25. Porro, quoniam, si quis iudicii mutandi causa actionem alteri vendidisset, quò duriozem adversarii redderet causam, edicto de alienatione iudicii mutandi causa facta reus adjuvabatur l. 1. pr. l. 3. pr. de alienatio-

ne iudicii mutandi causa facta, idcirco ex eadem ratione lege prohibitum est potentioribus jus suum vendere, quia, ut inquit Jurisconsultus l. 3. ff. de alienat. iudic. *mut. causa facta* pares potentioribus esse non possumus, *toto titulo Codicis ne liceat potentioribus patrocinium litigantibus prestare vel actiones in se transferre.* Ac insuper ii, qui majori facultate pollebant, cogere debitores ad solvendum poterant id, quod tamen viliori pretio, rebus fortunisque debitorum inhiantes, sibi comparaverant: quæ ratio fuit, qua commotus Imperator Anastasius constituit, & Justinianus approbavit, ut is, cui vendita est actio, non plus possit exigere, quam ipse pretii nomine Creditori exsolvit, l. 22. & seqq. C. mand. vel contra. reliquum vero cedat debitoris lucro, cujus in commo- dum lex ista lata, ut scilicet eam tantum quantitatem præster, qua ipse Creditor fuit contentus arg. dd. ll. verbis *hoc remedium debitoribus*, quanquam alii, inter quos Berlich. part. 1. des. 35. n. 3. creditorem id, quod non exigere potuit cessionarius, exigere posse autumet, & Franzk. 1. resol. 8. n. 10. cum Carpzovio residuum fisco applicet.

26. Quemadmodum autem per emtionem venditionem nomina ab alio in alium transferuntur, ita quibuslibet actibus inter vivos & quibuscunque titulis sibi comparare illa quis poterit, qui ad res, cum corporales tum incorporales transmittendas apti & idonei, quales sunt datio in solutum, l. 6. si in solutum C. de Obl. & act. transactio. ubi circa evictionem nominis trans- actionis causa cessi idem obrinet, quod in emtione ven- ditione; donatio l. 7. C. de revoc. don. l. penult. C. mand. quâ tamen occasione quæritur, si ob ingratitudinem revocata fuerit donatio, quia in tantum modo fieri po- test revocatio, quantum penes donatarium adhuc ex- stat,

Quibusli-
bet actibus
inter vivos
alienari
potest no-
men.

stat, quid obtineat in nominibus, si ea jam fuerint exacta?
 & idem affirmandum putem, quod *Jctus d. l. 7. de filio*,
 à quo, tanquam ingrato mater rem donatam revocat,
 asserit: ibi quippe dicitur, ea, quæ adhuc, matre paci-
 fica, jure perfectæ sunt, & ante inchoatum cæptumque
 jurgium vendita, donata, permutata, in dotem data,
 cæterisque causis legitimè alienata, minimè revocari,
 ita quoque tum demum licitam esse donatorum nomi-
 num revocationem, quam diu, aut nomen non fuit ex-
 actum, aut id, quod ratione donatæ obligationis conse-
 cutus est donatarius, penes eum adhuc existat, secus,
 si pecuniâ exactâ alias sibi res comparaverit, aut quo-
 cunque modo alienaverit arg. *d. l. 7.*

27. Porro extra omne dubium est, nomen debito-
 ris etiam in dotem dari posse marito, cui tum sine ces-
 sione actio utilis competit *l. 2. C. de Obl. & act. l. Marcia 49.*
ff. solut. matr. & jus ad rem, quamdiu nondum exegit debi-
 tum, censetur constitutum: Ubi non immeritò quæri-
 tur, an, si constante matrimonio non exegerit debitum,
 eo postmodum soluto, satisfaciatur retrocedendo nomen,
 an verò teneatur ad restituendum id, quod in nomine
 fuit. Quod ut rite dignoscamus, attendenda hæc erit *Quid juris*
 limitatio, num nomen æstimato in dotem datum sit, nec *si marito*
 ne. Priori casu, etsi citra ejus culpam non exactum fue-
 rit nomen, tamen maritus solvet æstimationem, mari-
 tus enim, qui æstimatas res dotales accepit, eas emisse *nomen in-*
dotem da-
tum.
 censetur, cum dominium omnino, quasi contracta em-
 tione transferatur in rebus æstimatò in dotem datis, *l.*
51. ff. solut. matrim. & æstimatio venditio dicatur per
l. 10. §. 4. ff. de Jure dotium, adeoque non magis liberetur
 maritus, quam si emtor nominis conventus de pretio
 nomen illud retrocedere velit. Sin verò non æstimatò
 datum sit nomen, retrocedendo liberatur maritus, nisi
 E, in

in mora fuerit exigendi, ratio est, quia maritus hoc casu ex eo solum tenetur, quod actionem habeat contra debitorem, quam retrocedendo utique satisfacit, *arg. d. l. 10. pr. fin.* verò in mora fuerit exigendi vel culpa, ejus erit periculum, nec retrocedendo liberatur, cum summæ sit æquitatis, ut is potius terat damnum, cujus aliqua culpa intercessit, ac ille, qui ab omni culpa immunis, adeoque æque tenetur, ac si exegisset.

*Transitio
ab actibus
inter vivos
ad actus
ultima vo-
luntatis.*

28. Hactenus de actibus inter vivos: sequuntur jam modi, quibus ultima voluntate nomina transeunt. Et quidem quod titulum concernit universalem, de eo jam in §. 9. & sequentibus fuimus solliciti, superest titulus singularis, scilicet legatum. Tripliciter autem legari dicitur nomen (1.) quando testator remittit legatario, quod ille debet, (2) quando testator suum debitum, quo legatario est obstrictus, legat & (3) quando quis id, quod sibi à tertio debetur, secundo legat. Quanquam autem tertia species propriè nominis nuncupetur legatum, quoniam tamen jus mihi competens, quod nihil aliud, quam ipsum nomen, in alterum transmitto vel potius remitto, omnes hîc inferere species non erit inconcinnum.

*De libera-
tione le-
gata.*

29. Et quidem quoad primam: hæc à Doctoribus speciali nomine insignitur, & dicitur legatum liberationis, de quo olim dubitatum, num ejusmodi legatum valeat, uti innuit *l. 3. princ. ff. de liberatione legata. debitori liberationem posse legari NB jam certum est.* Ratio autem dubitandi hæc fuit, quod juxta *l. 10. ff. de legatis*, res propria legatario legari non posset, at verò, qui debitori ea, quæ sibi debentur, legat, rem propriam legare videtur, cum debitor eorum sit Dominus per *l. 1. ff. de liberatione legata*: Verùm. cum legato hoc non contineatur ea ipsa res, quæ præstanda sive corpus debitum, sed po-

potius liberatio, five remissio juris ad rem petendam sibi competentis, quemadmodum ex toto titulo ff. de liberatione legata manifestè apparet, rectè, remoto obstante dubio, ab Ulpiano dicitur procedere tale legatum. Forma autem ejus hæc est, ut vinculum obligationis, quo legatarius testatori erat devinctus, remittatur l. 3. §. 1. de liber leg. id quod non tantum sit expressè, verb. g. si damnet hæredem, ne petat l. 2. eod. vel ut liberet legatarium l. 19. eod. sed etiam tacitè, uti si chirographum legat debitori l. 3. §. 1. eod. secus si pignus; pignoris quippe remissio arguit remissionem oneris hypothecharii, non ipsius debiti l. 3. ff. de pactis, nisi vel aliter conventum d. l., cum pacta dent legem contractui, aut testatoris voluntas appareat l. 1. §. 1. ff. de lib. leg. Nec est, quod dicas, cum demum pignore legato debitum non contineri, quum legatum per se utile est, si verò nihil interfit legatarii nudum pignus recipiendo, præsumi testatorem liberationem legare voluisse; etenim, quia communiter in favorem hæredis, quem testator in tantum onerare noluisse, nisi de contrario constet, creditur, fit interpretatio, adhæc non facile accidit, ut nihil commodi ad eum perveniat, qui de re nexu pignoris jam soluta, libere disponere potest, quæ ratio est, quæ in partes affirmantium me rapiat? nec ut cum Bartolo arg. l. quæ habebat 101. ff. de leg. 3. mihi fingam distinctionem, num scilicet pignus par sit debito, nec ne, illo casu, remisso pignore, remissam quoque obligationem, non tamen hoc, cum tamen in d. l. qui habebat, unde sententiam suam derivat, res pignori obligata non fuerit legata debitori, (quod tamen hic contendimus,) sed alicui extraneo relicta. Effectus hujus legati est non ejusmodi liberatio, quæ per solutionem, aut acceptilationem contingit, sed quæ in eventu exspectatur: Ipso jure, antequam ullum hæredis

factum accesserit, debitor manet obligatus, sed ab hærede conventus habet exceptionem doli l. 3. §. 2. ff. de lib. leg. aut ultrò hæredem compellere potest, ut per acceptilationem se liberet.

30. Diximus ad §. 28. legatum liberationis impropriè legatum nominis appellari, cum potius remissio obligationis, vel dissolutio sit vinculi, quo mihi debitor erat obstrictus, quoniam tamen jus mihi competens, præprimis, si debitorem tanquam extraneum considerem, legatario remitto aut quasi lego, eapropter quodammodo adhuc convenit cum legato nominis, nec ab eo adeo alienum est, ac secunda, cujus in d. §. facta est mentio, species, quando scilicet testator suum debitum, quo legatario tenebatur, legat. Nomen enim, uti ex præcedentibus colligere licet, consistit in jure, quo creditor debitorem sibi habet obligatum, adeoq; à parte potius Creditoris est, quam debitoris, ac eapropter quisq; videt, legatum proprii debiti, sub legato nominis venire non posse, & consequenter ab opere hoc esse alienum, ut operæ prærium non sit, diu enucleando tali legato inhærere, modo digito saltem, quod Doctores sæpius illud sub legato nominis comprehendant, attingamus, num tale legatum unquam valeat: Equidem liberationem, cum legatario sit lucrosa, commodè legari, nullus dubito: Hoc verò in casu, si debitor creditori, quod debet, legat, inutile est legatum juxta §. 14. J. de legatis, nisi plus sit in legato, quam in debito §. eod. ut adeoque, quotiescunq; ulla ratione major utilitas redundat in creditorem, toties subsistat debitorum creditori legatum, quæ utilitas vel major est ratione quantitatis, si pro centum ducenti legentur, vel actionis, si pro actione, quæ exceptione elidi poterat, alia actio, quæ nulla exceptione perimitur, substituatur: adhæc utile est tale legatum, ratione actionis, cum Creditor seu legatarius

*Legatum
proprii debiti.*

rius actionem consequatur hypothecariam in rebus defuncti *l. 1. l. 2. C. commun. de leg. cui addatur §. 2. f. de legatis*: vel denique ratione loci ac temporis, quippe, si id, quod in diem vel sub conditione debitum, pure legaverit testator, utile est legatum, inquit Imp. §. 14. *f. de legatis* propter repræsentationem, id est, quia ex testamento præfenti die debetur. Repræsentare enim est ante diem aliquid præstare aut solvere, vel antequam aliquid debeat *l. 1. §. 2. ff. de dote præleg.* quæ locutio, non solis legislatoribus nostris propria, sed & aliis scriptoribus usitatissima. Suetonius in *Augusto cap. ult. Cic. epist. 14. ad famil. lib. 16. Dies promissorum adest, quem etiam repræsentabo, si adveneris, cui adstipulatur Seneca epist. ad Lucil. 95. Petis à me, ut id, quod in diem suum dixeram referri, repræsentem.* Sic Curtius repræsentare consilium dixit pro ante diem exequi. Id adhuc notandum, quòd, si debiti nullam mentionem fecerit debitor, nihilominus tamen certam pecuniæ summam creditori legaverit, per id legatum, non videatur debitum extinctum, sed utrumque, & debitum & legatum peti poterit: legatum enim definiente illud imperatore §. 1. *f. de leg.* est donatio quædam, à defuncto relicta: jam si donasse, non compensandi animo illud reliquisse creditur testator, cum, qui compensat, non donet *arg. l. 1. ff. de compens.* quod tamen restringunt Doctores, procedere id quidem in debito mere voluntario, quale est, quodcunque ex contractu vel facto hominis originem traxit *l. 16. C. de legatis*, non verò in debito necessario, quod nimirum ex dispositione legis vel statuti debetur: quippe, ubi lex necessitatem præstandi imponit, in dubio testator id, quod in testamento reliquit, compensandi animo legasse præsumitur *l. 22. §. 3. ff. solut. matr.*

31. Pervenio ad tertiam speciem, quando testator,

E 3

id,

*De legato
nominis.*

id, quod sibi debebatur, alteri legat, sive simpliciter, sive legando chirographum *l. 14. §. 5. ff. de leg. 1.* quod *nat' ē ex nō* nominis dicitur legatum *l. 44. §. 6 d. t. l. ex legato 18. C. de leg.* quod ut valeat, verum debitum subfit oportet, si enim nihil sub fit, vel si tertius mihi nihil debeat, nisi certa quantitas addita, legatum erit vitiosum, si quidem ad nihil aliud in legato nominis teneri hæredem manifestum est, quàm, ut juxta *§. 21. f. de legatis* actiones, quæ defuncto ad petendum nomen competebant, præster. *d. §. & l. 44. §. 6. ff. de leg. 1.* at, ubi jam nullum adest debitum, ibi nec actio cedi, & consequenter nec legatū valere potest *l. 75. §. 1. de leg. 1.* nec apparet, quid, quantumq; fuerit legatum. Obfata quidem videtur *§. 30. f. de leg.* in qua Imperator falsà demonstratione (quia demonstratio plerumq; vice nominis fungitur. *l. 34. pr. ff. de condit. & demonstr.*) legatum non periri asserit, sed respondeo, procedere id, nisi res, aut persona in demonstrata qualitate vel non extet, vel nos lateat *l. 17. pr. & §. 1. ff. de condit. & demonstr.* hîc verò latet, quid legatum tuerit. Sed instas, ignorari quidem, quid, quantumq; fuerit legatum, si defunctus simpliciter nomen debitoris, qui tamen debitor non est, legaverit, non verò quod tamen prius affirmatum, si certa quantitas addita & eandem hîc, quæ in *§. 30. f. de leg.* adducitur, rationem militare, per consequens hoc legatum valere debere. Satis operosum quidem foret invenire rationem quandam differentia, inter hunc & proxime præcedenti §. propositum casum, quippe, ubi quantitas addita facit, ut legatum valeat, non vero hîc, nisi Jctus ipse eam *l. 75. §. 1. & 2. ff. de leg. 1.* subministraret, distinguendoque ibidem, inter falsam causam vel conditionem, & falsam demonstrationem, dubium hoc amoveret, quò lectorem remitto.

32. Quid juris obrineat legato nomine, ubi tamen nullum adest, nec adfuit nomen, satis superq; ex *§. præcedede*

cedenti innotescet, accedimus ergo ad eam quaestionem ubi nomen tempore, quo legaretur, verum quidem adesset, attamen postea ab ipso testatore fuerit exactum. Nec dubium est, quin, si debitum à vivo testatore exactum non fuerit, tum demum nominis legatum effectum suum sortiatur, quia juxta Ulpianum *l. si sic. legatum §. 2. de leg. 1.* legatum, si post factum testamentum testator pecuniam à debitore exegerit, extinguatur: adde *§. 21. ff. de leg.* Cujus ratio est, quod testator exacto debito, quod legaverat, ademisse legatum videatur, quemadmodum & ille, qui rem legatam postea alienavit *l. fideicommissa 11. §. 12. & 13. de leg. 3.* Quamvis longè alia sit ratio eaque multo fortior in exacto nomine, ac in alienata re. Quando enim testator rem corporalem legatam alienat, res ipsa durat, legatumq; consistere potest, licet res aliena sit facta, cum verò nomen exigit, ipsa debiti substantia extinguitur, hoc est, illud ipsum quod legatum est, perimitur: nam, quid desideraret legatarius actiones ab hærede sibi præstari, quæ tamen nullæ supersunt *d. l. fideicommiss. §. 13. de legatis 3. 2.* Nec absurdum est, quod legimus *l. 7. §. 4. de liber. leg.* legatum liberationis evanescere, si, dum vivit testator, fuerit exactum, nec interest, qua ratione debitum exspiret, num solutum fuerit ultrò, quod debebatur, an acceptilatione debitor sit liberatus, utroque namq; casu legatum perimitur *l. 21. ff. de liber. legata.* quæ tamen ita accipiamus, ut limitatio, quam *§. 12. ff. legatis* suggerit, hic addatur, ubi Imperator debet dicit id, quod legatum, etiamsi alienatum, modo exacti circumstantiis, de non adimendo animo, eademq; testatoris voluntate constet. Pono casum, si debitor bona sua dilapidet, & ita ad inopiam vergat, ut metus adsit, ne brevi post cessurus sit bonis suis, si tum no-

men

Quid juris
si legatum
nomen à
testatore
fuit exactum.

men fuerit petikum, exactumq; pecuniam pro deposito habuerit defunctus, quis dubitet, ejusmodi legatum aut fideicommissum, quasi non hac mente testator debitum petierit, ut legatum adimeret, peti posse? *l. 11. §. 12. ff. de leg. 3.* quo tamen casu nomen directo ab hærede petet legatarius, nec enim aget ad cedendas actiones, quæ liberato per solutionem debitore, nullæ amplius adsunt. Idem est, si debitor ultro pecuniam obtulerit, & acceptam itidem pro deposito testator habuerit, tum enim legati vel fideicommissi petitionem superesse, quasi non mutata voluntate, videre est *ex d. l. 11. §. 13. ff. de leg. 3.* Quid verò, si ea necessitate coactus, quod non haberet, unde viveret, legatum nomen exegerit? rursus eandem rationem obtinere asserimus ex eo, quod *in d. l. 11. §. 13.* denuo addat Ulpianus hæc verba, & *in deposito pecuniam habuisset*: hæc enim, cum quodammodo accedat pecuniæ elocandi ergo destinatæ, & hæc *arg. l. 64. ff. de leg. 3.* fœnori expositæ pecuniæ comparetur, eapropter idem, ac si nomen non fuisset exactum, obrinet, secus, si pecunia petita ad comparanda alimenta jam fuerit erogata, aut in solutum alii dara, vel etiam simpliciter in solutum accepta *arg. d. l. 11. §. 13.* Hoc adhuc singulare est, quòd in re corporali legata, & postea ex necessitate alienara, non præsumatur animus adimendi sed hæredi se à præstatione legati liberaturo, onus incumbat probandi, non, si ex libera voluntate, utpote, si res legata alii donata aut absque urgenti causa vendita *l. 24. §. 1. de adimend. legat.* hoc verò in casu cum nomen exigit testator, sive sponte, sive ex necessitate petierit, legatarius probabit sibi eâ exactione non ademtum fuisse legatum V. Godofr. notas ad *l. 11. §. 13. de leg. 3.*

33. Sed quæritur, an ademtum vel revocatum
cen-

censeatur nomen, si testator ad repetendum debitum
 agere cepit, & forte inter moras iudicii, aut etiam
 post sententiam, nondum facta solutione decesserit. ^{Legatum}
 Diversi in eo plurimum sunt Doctores. Negantes ^{nomen an}
 sententiam suam confirmant ex l. 27. §. 3. ff. de Instr. ^{expirare,}
vel. instrum. leg. ubi hic casus proponitur: Liberto, quem ^{si testator}
 hæredem ex parte scripsit testator, legat fundum suum ^{ad revo-}
 cum instrumento, & his, quæ in eodem, cum more ^{candum}
 retur, essent: quia jam non dubitabatur, vinum in isto ^{agere ca-}
 fundo cedere legatario, meritò quæsitum fuit, an, ^{si perit.}
 vivus id totum vendidisset testator, & partem tertiam
 pretii pro eo accepisset, ademptum censeatur legatum?
 Et decidit Scævola vinum in doliis contentum, nihil
 ominus ex causa præceptionis, ad libertum pertinere,
 ac legatum legatario manere integrum, exindeq; de-
 ducunt quòd, quamdiu res adhuc est integra, tamdiu
 non ademptum censeatur legatum, consequenter saluum
 remaneat nominis legatum. Sed hoc non obstante,
 meritò eorum partes sustineo, qui affirmativam am-
 plectuntur: nec d. l. 27. hic contrarii quid sententiæ no-
 stræ infert: non enim hæc prorsus sunt similia, cum
 nuda venditio, quæ traditione nondum est consummata,
 quoad effectum ademptionis, pro alienatione haberi non
 possit, ideo, quia traditio arbitrii venditoris est, qui,
 quamdiu dominium rei venditæ retinuit, quod tamen
 illico traditione transferre potuisset, non creditur seriam
 voluntatem adimendi legatum habuisse, ex adverso,
 dum testator nomen exigere, & eâ exactione legatum
 admire voluit. penes eum non stetit, quò magis adem-
 tionem perficeret & consummaret, sed ex culpa debi-
 toris vel iudicis descendit, adeoque non iniquum, ut
 cæpta ejus exactio pro complera reputetur, ad hæc,
 quod moras nectat in solvendo debitor, aut iudex sen-

tentiam differat, hoc legatario non debet prodesse. Cæterum solutio vel peremptio debiti, quæ post mortem accidit, non tollit legatum, cum dies legati statim cedat à morte testatoris *l. 5. §. 1. Qu. dies leg. cad.* non obstante *l. 24. de lib. leg.* quæ lex non de jure novo sed veteri agit, ubi dies ab apertis denuo tabulis, non à morte testatoris cedebat, *l. un. §. 1. C. de caducis tollendis.*

34. Quemadmodum verò, si aliæ res legatæ fuerint, eæ non solæ legatæ censentur, sed etiam earum accessiones juxta *l. 44. §. 4. de leg. 3.*, sive ex natura rei *l. 39. de usugato legatis*, sive ex facto testatoris accedant *d. l. 44. §. 4. d. leg. 3.* itaque si nomina à testatore relicta, sola præstatione eorum hæres se non liberabit, quippe, cum usura sit certa quantitas, sorti principali accedens, præstanda in re ejusdem generis *l. 32. §. l. f. C. de usuris*, imò juxta Rod. *de cens. l. 3. q. 7. num. 99.* cui adfuit Brunnem. *ad. l. 34. ff. de usuris*, præprimis in legatis fideicommissis & bonæ fidei judicii vicem fructuum obtineant, sequitur, legato nomine, legatas quoq; usuras, ratione ejus nominis natas *l. ult. §. pen. ff. de lib. leg.* Imò ne quidem hæ usuræ, quæ post aditam hæreditatem, fortè ob moram hæredis venerunt, tantùm petuntur, verùm illæ quoque, quæ vivo testatore currebant, uti videre est ex *l. 34. ff. de leg. 3.*

35. Quamvis verò, vocem fructus strictè accipiendo, usuræ sub hoc nomine non veniant, latior tamen ejus significatio nomina quandoq; admittit, unde est quod usufructus dicatur nominum, *l. 3. ff. de usufr. ear. rer. quæ usu consum.* & quòd iste possit legari, non modo extraneo, sed & ipsi debitori, ad hunc effectum, ut usuræ remissæ censentur *d. l. 3.* Vir summæ eruditionis Struvius *E. 12. th. 39.* ac cum eo plurimi, imò fere omnes, quanquam quasi usufructum nominum dari asserant, suasq; assertiones ex *l. 2. §. 1. ff. de usufr. ear. rer. quæ usu consum.* confirmare conen-

Nomine legato legatis quoque censentur usura etiam vivo testatore currentes.

Nominum verus est usufructus.

conentur, non tamen video, unde hoc proveniat. Dicta enim lex, non agit de nomine, sed de pecunia, hæc verò longè inter se sunt diversa, cum nomen denoret jus exigendi id quod debetur, pecunia autem, quæ regulariter in nomine continetur, ipsum illud, quod debetur: hæc quasi, illud verum admittit usumfructum, quem admodum quilibet intelligit, usumfructum non esse idem, quod sunt ipsi fructus, cum sit jus fruendi & percipiendi fructum rei, adeoque & obligationem seu nomem aliud quid esse, quam rem in obligationem deductam. Nec invertit hæc nostra sententia veri ususfructus naturam, qui definitur ab Imp. pr. f. de usufr. quod sit jus alienis rebus utendi salva rerum substantia, si ergo cuidam concessus ususfructus nominis, qui consistit in perceptione usurarum d. l. 3. quis ambigat, nomen seu jus exigendi sortem principalem non manere integrum salvum, illæsum? Ut eo clarius hoc innotescat, exemplum apponam: Sempronius mihi debet 1000. ratione quorum quorannis fructuum seu usurarum loco percipio 50. Imperiales, hunc usumfructum, seu hoc utendi debito jus constituo Cajo, num nomen hoc, seu jus creditori adversus debitorem competens, etiamsi per totum vitæ tractum hunc fructum percipiat Cajo, quodam modo redditur deterius, aut substantia non manet salva? adeoque exinde evidenter apparet, verum nominis esse usumfructum, quasi usumfructum pecuniæ, v. g. de Cajo 100. florenos ea conditione, ut iisdem utatur fruatur, ac finito usufructu tantundem restituat, hoc casu, quanquam pecunia, non ut vinum, oleum, rumentum utendo vel permutando absumatur, attamen spectato eo, qui utitur, ea alienando, vel expendens, vi ipsa usufructuario consumitur & perit, per consequens quasi usufructui subjacet. Adde, quod in priori casu jus, ratione debiti competens Creditori maneat, ipsum debitum penes debitorem meum resideat,

jus demum utendi in Cajum transferatur, posteriori vero in casu & pecunia & jus ea utendi in Cajum transeat.

SECTIO III.

NOMINA CUJUS SINT IN BONIS ET AN SINT MOBILIA VEL IMMOBILIA AN VERO TERTIAM SPECIEM CONSTITUANT.

§. I.

S Equor jam filium Justiniani, quem in componendo hoc opere me observaturum §. 2. *sect. 1.* pollicitus sum: ubi primus nodus, an, & cujus sint in bonis nomina. Quod ut cognoscamus, distinguendum erit, inter id, quod in dominio, & quod in patrimonio, vel, quod idem, in bonis est. Hoc dicitur, non modo id, quod actu in patrimonio existit, sed etiam, quod per actionem peti, & per exceptionem retineri potest, *l. 52. de acq. rer. dom.* nam rem habere intelligitur, qui actionem ad eam petendam habet, *l. 15. de R. J.* non autem id illicò erit in dominio: differunt enim hæc, ut latius, & strictius inter se, cum & id in bonis nostris dicatur, quod nos beat, *Nomen, & id est, quicquid in actionibus, aut bona fide à nobis possidetur, non autem in dominio, quanquam nonnulli Do-*
id quod in nomine est. Etores, inter quos & Giphian. ad tit. 7. de rer. div. in bonis esse & in dominio promiscue accipiant, non tamen habent, quo se defendant, & si vel unicam legem 49. de V. S. inspicias, multa minus probanda eos asserere invenies. Fiat jam applicatio, recepta eadem, quam §. ult. sect. 2. dedimus, distinctione inter ipsum nomen, & id, quod in nomine est, puta rem debitam. Quicquid in nominibus est, id non tam in debitoris quam in Creditoris bonis esse, perspicuum est, huic enim competit actio, huncque beat, & ditiosem reddit. Quod confirmo Autoritate Cicero-
nis, qui creditam pecuniam, quam æs alienum dicimus,
ad

Nomen, & id est, quicquid in actionibus, aut bona fide à nobis possidetur, non autem in dominio, quanquam nonnulli Do-
id quod in nomine est. Etores, inter quos & Giphian. ad tit. 7. de rer. div. in bonis esse & in dominio promiscue accipiant, non tamen habent, quo se defendant, & si vel unicam legem 49. de V. S. inspicias, multa minus probanda eos asserere invenies. Fiat jam applicatio, recepta eadem, quam §. ult. sect. 2. dedimus, distinctione inter ipsum nomen, & id, quod in nomine est, puta rem debitam. Quicquid in nominibus est, id non tam in debitoris quam in Creditoris bonis esse, perspicuum est, huic enim competit actio, huncque beat, & ditiosem reddit. Quod confirmo Autoritate Cicero-
nis, qui creditam pecuniam, quam æs alienum dicimus,
ad

ad suos nummos refert *Cic. in Verr. 9. à princ. in suo ære, adde l. 213. §. 1. de V. S. ubi æs nostrum dicitur quod aliinobis debent. Nec infringit sententiam nostram, quam secus sentientes afferunt, l. 9. ff. rem pupilli salvam fore. exinde deducunt, quòd nomina in bonis non sint, ex eo, quòd Pomponius illa à patrimonio sejungat, & diversis quasi regionibus collocet: quippe verba valent usu, ut nummi, & sæpius laxiori, sæpe strictiori interpretatione veniunt, nec tamen eapropter vera eorum significatio negligenda, ita quoq; hinc vox patrimonii sumitur multò strictius, ac Jurisconsultis accipi solita, unde & Theophilus vertit dominium & substantiam. Adeoque nec confirmat hoc eorum assertionem, nisi idem concessuri essent in voce domini, quod sæpe latisimè, ut in l. 70. §. 1. de V. S. usurpatur. Quid? quod nec illud modo, quod purè in nomine est, bonis meis accensetur, sed & illud, quod sub conditione promissum, etiamsi nullum in id mihi jus competat, latente nimirum tanquam in utero materno obligatione ut Carpzov. p. 3. c. 9. d. 18. num. 3. loquitur, quoniam & illud, de quo modo spes est debitum iri, juxta l. 73. §. 1. ad L. Falcid. alicujus jam bonis adnumeratur, & exinde creditor censeatur l. 42. pr. ff. de O. & A. Si jam illud ipsum, quod debetur, in patrimonio est Creditoris, multo magis ipsum nomen, seu jus exigendi, in Creditoris bonis continetur, nec enim adesset ratio dubitandi, cum nomen tanquam jus spectatum, in Creditoris tantum persona consistat, ac ex sola obligatione personali nihil aliud in eum transferatur, quàm, ut possit licitè, quod ex conventionione præstandum, petere.*

2. Prout ergò certum, ipsum jus petendi, & illud ipsum, quod petitur, patrimonio subesse Creditoris, ita quoque certissimum, quamdiu sola tantum obligatio in personam adest, nulla verò rei debitæ traditio intersecuta, dominium rei, ex conventionione præstandæ, de-

bitori manere illasum. Quis enim esset Dominus? non creditor, quippe, qui, uti dictum est, & inter omnes constat, nullum jus habet, nisi exigendi, & in personam petendi, accedit, quod nec pactis, nec stipulationibus, sed traditionibus demum dominia rerum transferantur: interim ergo penes debitorem dominium remaneat necesse est: nam Creditori non cedere dominium evicimus, si ergo nec debitor esset Dominus, quis quæso jura domini exerceret? sane, vel ut in primævo statu, vel, ut res pro derelicto habita, statim cederet occupanti, nec actio daretur & debitori & Creditori ad debitam rem petendam, si forte possessore ejus cecidisset debitor: non enim à tertio possessore eam repeteret Creditor quâ Dominus, quippe non habet dominium, nec actione quâdam personali, cum illa contra eum tantum, qui sese obstrinxit, non tertium possessorem datur, nec denique actio daretur debitori ad rem, quam alteri debet, petendam, cum omni jure, si jus domini desit, sit destitutus. Diximus rem in nomine contentam, in dominio esse debitoris, longè autem absit, ut credamus, ipsius nominis dominium residere penes debitorem sed potius Creditorem, cum nomina radicata & infixæ sint Creditoris ossibus, unde dominium NB impropriè sic dictum obligationis descendit, *l. 22. l. 23. C. de procurator. l. 2. C. per quas pers. cuique acquir.* Non quidem negem, quod plurimi Doctores nomina in dominio debitorum constituent, attamen sententiæ meæ non refragantur: nam, ut toties repetitum, analogicè sæpius accipiuntur nomina pro ipsis debitis, quæ, si subintelligantur commode dominium de debitore prædicari posse ambabus manibus concedo, sin verò, & ut sumi debet, sensu consideremus id, rectius Creditor, quàm, debitor erit Dominus, & ut uno verbo complectar: obli-

obligatio, seu nomen in bonis & in dominio est creditoris, res in obligationem deducta, seu nomini subjecta etiam in patrimonio comprehenditur creditoris, in dominio verò est debitoris.

3. Quibus itaque prævisis, Creditoris nimirum in bonis contineri nomina, unicuique facile patebit, legatis omnibus bonis vel usufructu omnium bonorum, legata quoque censerè nomina, non à debitore, quippe qui nullum jus nisi domini, ut jam satis evictum habet, sed à Creditore, *l. 37. ff. de usu & usufr. leg. l. 64. ff. de leg. 3.* Quod & adeo extendendum esse arbitror, ut pecuniâ simpliciter legatâ, proculdubio nomina quoque debitorum legata esse, judicandam sit, non ex ea solùm ratione, quòd in dubio restantium voluntates laxiorem, *per l. in testamentis 12. ff. de R. J. admittant interpretationem,* sed & quod verbum pecuniæ omnia bona, ac totum testatoris patrimonium comprehendat, prouti liquet, *ex l. 5. l. pecuniæ 178 l. 97. ff. de V. S. & in l. 222. eod. ex-* *Legatis bonis Creditoris vel etiam pecuniâ eas simpliciter, legata quoque censentur nomina.*

preffe, dicitur, quod pecuniæ nomine, non solum pecunia numerata, sed omnes res, tam soli, quàm mobiles, tam corporales, quàm NB. jura contineantur, quanquam in eo non dissentiam, à Matth. Wesenbecio *part. 6. consil. 263. n. 1. 3.* quod, cum ex communi loquendi usu solum *pecuniæ* verbum, eam saltem pecuniam, quæ in promptu est, & singulis momentis numerari potest, denoter, ejusmodi legatum aliquatenus sit restringendum, præprimis, si legans homo sit illiteratus & jurium ignarus, qualiter rustici, sæminæ, & talis, cui jus ignorare permittitur.

4. Alia verò ratio est, legatâ pecuniâ paratâ (*Baarschaft* oder *Baargeld*) quo nomine, solam pecuniam numeratam in cistis & loculis repertam indigitamus, non verò nomen, seu jus exigendi *xs* alienum, ipsum quip-

Legatâ pecuniâ parata, nomina non subintelliguntur.

quippe vocabulum denotat, eam modo pecuniam, quæ in promptu est, dici posse paratam, eleganter id deducente Besold. *in thes. Pract. sub verbis Baargeld / Baarschafft. Pruckm. vol. 2. consil. 5. num. 150. & seqq.* cui addatur *lex 64. ff. de leg. 3.* Nec obstare videtur, quod adversarii nostri afferunt, admittendam hic esse eam fictionem juris, quâ nomina debitorum, ratione actionis competentis, in bonis esse dicuntur, aut saltem recurrendum esse ad largam verborum testatoris interpretationem, cum tamen de expressâ ipsius mente & vocola (paratæ pecuniæ) satis superque constet, & quamdiu voluntas legantis congruit, non admittendæ sint laxiores interpretationes *arg. l. ab omnibus 104. ff. de leg. 1. cui accedit, quod de jure Civili semper differentia habeatur inter pecuniam simpliciter positam, & numeratam diversaque sit ratio pecuniæ numeratæ & pecuniæ fœneratiæ arg. l. 92. §. 1. ff. de leg. 3. ubi diversis quasi regionibus pecunia numerata, & instrumenta debitorum collocantur, & in l. 78. §. 1. ff. eod. rursus à nominibus debitorum Jctus nummos distinguit.*

Executio quoque fit in nomina à parte Creditoris.

5. Rursus exinde colligo, si debitor bonis cesserit, aut executio in ipsius patrimonium à magistratu fuerit decreta, quod tum prius detrahi debeat id, quod tertio debetur, cum ex adverso, in omnia ea, quæ non solum in dominio habet creditor, sed & quæ per actionem petere potest, decernatur immissio, & executio, qualia sunt nomina, quæ creditorem tantum locupletiosem, & beatiorem reddunt, quod adeo verum est, ut nequidem ii, quibus aliâs speciali jure privilegia sunt concessa, sint eximendi, prout id indigitatur in *l. an civitates 8. ff. Quodcumque univers. nom.* in qua lege dicitur, non reperitis rebus mobilibus & immobilibus civitatis, posse pro debitrice civitate executionem fieri in nomina civitatis, æque

æque ac in privati, adeoque eundem iudicii ordinem, & executionis in civitatibus observari, ac in privatis. Ordo autem hic est, ut prius distrahantur mobilia, post immobilia, & tandem perveniatur ad nomina *v. l. 15. §. 2. ff. de re iudicata.*

6. Postquam autem ex præcedenti secundo cognovimus, creditorem propriè crediti dominum non esse, sed potius debitorem, rei, quam alteri debet, usque dum tradita fuerit creditori, retinere dominium, facilis erit resolutio quæstionis, num argento omni legato, quod suum esset, etiam id foret præstandum, quod in credito: cum enim suum id nemo rectè dixerit quod in actione tantum habet, cum in id tantum agere, non verò vindicare possit, secundùm legem 27. §. 2. ff. de auro arg. mundo legato ubi expressè dicit Ulpianus, quia non videtur suum esse, quod vindicari non potest. sequitur sub hoc legato nomen non contineri, quippe qui jus tantùm ad rem habet, quale hîc loci Creditor, is, uti jam satis dictum, propriè non est Dominus, quicumque Dominus non est, non habet vindicationem, qui verò vindicatione non gaudet, rem non poterit dicere suam: Ergo creditor cum vindicationem non habeat, rem creditam non poterit dicere suam, consequenter nec sub legato omni argento, quod suum esset, comprehendere *l. 34. princ. ff. de auro arg. mundo legato & l. 27. §. 2. ff. eod.*

7. Sed quid dicendum de oppignoratione? si nimirum quis omnia bona sua oppignoraverit, an nomina sunt exempta, an verò etiam nexu pignoris afficiuntur? Et respondeo cum Struvio distinguendo: Aut hypotheca generalis, vel simpliciter est talis, quando quis omnia bona sua, præsentia & futura, nullis exceptis, sub hypotheca constituit: *Ben Verpfändung aller meiner Haab und*

*Oppignorationis omnibus bonis
nexus pignoris*

quoque
afficiuntur
nomina.

und Güter. Bescld. th. Pract. sub voce *Baarschaft*: vel quodammodo restricta, ut, si non simpliciter bona, sed bona mobilia ac immobilia nominentur: De hoc casu inferius ad divisionem rerum mobilium ac immobilium loquendi dabitur occasio, quoad priorem verò eâ sumus sententiâ, ob generalitatem verborum etiam intelligi debere nomina & actiones, quæ defuncto competierunt, l. 4. C. quæ res pignori obligari possunt vel non: cui accedit, quod nomina contineantur in patrimonio; bonis ergo pignore affectis, & ipsa nomina oppignorata sint necesse est.

Quæ an no-
minis pro-
prie possint
oppignora-
ri & quid
tum juris
constitua-
tur credi-
tori.

8. Quæ tamen ratione, quòd scilicet nomina per indirectum, sub nomine omnium bonorum validè oppignorentur, non immeritò quæritur, an nomina propriè admittant oppignorationem? Et dicerem ordinario & subtili jure oppignorari ea non posse, propter contrahentium tamen utilitatem sustineri ejusmodi pignus, cujus quoque sententiæ est Bachov. ad Wesenbec. multi quippe, sunt Doctores, qui debitoris mei debitorem, nullâ adjectâ restrictione, meum debitorem esse asserunt: hoc si verum utique liceret mihi statim, non excusso primo debitore, secundum aggredi debitorem, & tum facile concederem, nomina nullo modo oppignorati, idem enim esset, ac si meus debitor, suum debitum mihi vellet in securitatem crediti constituere, quod sane esset ridiculum, & ab omni juris ratione alienum. Vid. Ant. Fabr. Dec. 5. err. 9. Verùm, quoniam debitor debitoris mei non est meus debitor, nulloque jure mihi obligatus, nisi mihi cedatur à debitore meo l. ult. C. quando fisco vel priv., aut principalis debitoris bona rite & recte sint discussa, quo in casu ficta censetur intervenisse cessio, quâ jus, secundum debitorem conveniendi, translatum est

est in creditorem, ea propter oppignoratio nominum juxta *l. 4. C. quæ res pignori vel hypoth. oblig. poss.* utique procedit, ex quo pignore nominis transfertur in Creditorem jus utile, quod est, velut cessio debitoris, cujus virtute, potest directè creditum à sui debitoris debitore exigere, tanquam si à suo debitore specialem cessionem haberet, absque eo, quod sit necessarium, prius cum debitore litem agere *l. 18. ff. de pign. act.* imò, usque adeò conventionem de nominis pignore defendit Prætor, ut creditor creditorem in exigenda pecunia præferat vero creditori *d. l. 18. ff. de pignor. act.* &, quod adhuc magis est, discursionem nequidem esse necessariam agere volenti in nomen debitoris sui, sibi sub pignore obligatum, adeoque exceptionem non factæ excussionis agere volenti objici non posse, plurimi Doctores asserunt, quos inter Bart. *ad l. 18. ff. d. Pign. act.* Guid. Papæ *decis. 432. n. 13.* Antonius Testaurus *dec. 51. in fine.* & alii decisionum forensium Autores, quanquam etiam non pauci sint, qui ab hac sententia recedant, in quibus. Jac. Cujacius *in comment. ad l. 30. ad edict. in explicat. l. si convenerit 18. ff. de pignorat. actio.* commoti autoritate *l. 4. C. quando fiscus & priv.* quæ vult, non prius ad eos, qui fisci debitoribus obligati, actionem fiscalem extendi oportere, quam principales rei inidonei fuerint reperti, multò minùs adeoque, id concedi privato, si nequidem fisco, qui tacitam habet hypothecam in bonis debitoris sui, id liceat. Verùm responderet iis Antonius Faber, *Dec. 5. err. 9. n. 6.* distinguendo tacitam inter & expressam hypothecam. Tacita hypotheca à lege alicui in gratiam conceditur, ne scilicet periclitetur aut damnum sentiat, jam verò nullo modo in damno fiscus potest esse, si debitor ipse sit solvendo, hunc ergo prius excutere debet, antequam debitoris debitori, sit molestus; aut etiam cum Pacio *ad d.*

l. 4. statuamus, fiscum quandoque melioris, quandoque deterioris esse conditionis ac privatum: melioris, quòd habeat tacitam hypothecam in bonis debitoris sui, destituta eâ privato, deterioris vero conditionis, quòd prius debeat excutere principalem debitorem juxta d. l. 4. ac, non nisi in subsidium, si debitor non sit solvendo, agere possit per l. 47. in pr. ff. de jure fisci. cum è contrario in privati arbitrio sit positum, utrum malit prius uti personali actione contra debitorem, an verò persequi pignus, directè agendo contra debitorem l. 10. l. ult. C. de Obl. & act.

Oppignoratis nominibus, quænam tum creditorum competat a Dio.

9. Oppignoratis itaque nominibus, quænam tum Creditori contra seandum debitorem dabitur actio? Diversi in eo sunt Doctores, utrum actio utilis in personam, an verò in rem, vel hypothecaria. Prior quidem non destituta est suis favoribus, Accursio, Cujacio &c. & frequentiori Doctorum calculo recepta ac approbata, videtur tamen, quanquam expressè nil decidi possit ob inopiam expressarum legum, posterior opinio proximius rationi juris accedere, arg. l. ult. C. d. O. & A. & quidem ex ea ratione, quòd utilis actio de jure veteri non detur, nisi cessã fuerit, vel mandata, & quamvis hîc, per ejusmodi oppignoratiõnem aliqualis etiam cessio juxta §. precedentem induci possit, satius tamen duco, ut strictis vocum significationibus, quam diu sensus id commode patitur, inhæreamus. Insuper confirmat opinionem meam d. l. 18. ff. de pignor. act. ubi creditor cum debitoris debitore jure pignoris agere dicitur, verbis, erit tibi pignoris loco, adeoque hypothecariã. Nec facit ad elidendam sententiam nostram, quod leges, mentionem semper faciant utilis actionis, per hanc autem intelligi actionem personalem: quid enim quæso usitatus, præmissis in materia pignoris, quam, ut utilis actio pasim accipiatur pro hypothecaria, quæ fere semper utilis Serviana nuncupatur? vid. l. 4. C. Quæ res pign. abl. poss. Et ita de hac utili quoque actione sentit Mudæus in tract. de pignoribus Add. Negufant tract. d. pignor. & hypoth. p. s. m. 2. n. 1.

10. Devenimus jam ad distinctionem rerum mobilium ac immobilium, ubi in extricabilis fere labyrinthus est, quor-
sum

sum spectent nomina. Quilibet enim lubens confitebitur, ea
 requisita, quæ abesse non possunt à re, vel mobili, vel immobili,
 à nominibus plane esse aliena, sic, verbi gratia, res mobilis
 est, quæ natura & jure de loco in locum integra & salva mo-
 veri, & commode transferri potest (saarendes. Haab) quis verò,
 amabò, id de nominibus, quæ in jure consistunt affirmabit?
 cum jura tantum in sensu à posteriori, id est ab exercitio in-
 currant: ex adverso res immobilis dicitur, quæ citra rei cor-
 ruptionem de loco in locum moveri & transferri non potest,
 quod tamen nullatenus de nominibus poterit prædicari: ad-
 hæc mobilia & immobilia sunt visibilia, corporea, palpabilia, *Quæritur
 an & quan-
 do nomina
 sint mobilia,
 & quando
 immobilia,
 & tertiam spe-
 ciem consi-
 tuant.*
 hæc autem invisibilia, incorporea, impalpabilia, *J. de tit.*
rebus corpor. ac incorp. cum jus, quod in corporeale est, manu
 apprehendi non possit, ut dicit Quintilianus l. 5. c. 10. nec ullo
 loco circum scribatur l. Cajus 86. in pr. de legat. 2. l. uxorem 41. §.
 legaverat 6. de leg. 3. Huc multam confert, quòd leges, quæ ta-
 men certum quid statuere debuissent, adeo in distinctè de mobi-
 libus, immobilibus, & juribus loquantur, ut mox legem inspicias,
 in qua nomina mobilibus accensentur, ubi tamen altera lex ea
 immobilibus adnumeret, mox legem invenias, quæ tertiam iis,
 & peculiarem speciem attribuat, uti l. à Diyo. 15. §. 2. de re jud. l. ad
 eum 35. in pr. ff. de donationibus: Ubi nomina & mobilia, ut diversa
 ponuntur & in l. 1. C. de prætorio pignore dicitur, non solum super rebus
 mobilibus & immobilibus, sed etiam super actionibus, cum è contrà l. 2. pr.
 vs. mobiles C. quando & quibus quarta pars. 10. mobilium loco ea ha-
 beri velit. Has ad leges conciliandas, multi à longe jam tem-
 pore studia ac operas suas contulerunt, unde tot fere sententiæ
 descenderunt, ut magis obscuraturæ sint disputationem no-
 stram, quàm illustraturæ: Hæc mea: aut non necesse est, ut uni
 bonorum speciei adjudicentur nomina, & tum tertiam bonorum
 constituunt speciem, ut deinceps ex exemplis apparebit, aut verò
 necesse est, ut de nomine judicetur, tanquam de re mobili &
 immobili, & tum res mobilis erit nomen, si competat ad rem
 mobilem, si ad immobilem, inamobilis: e. gr. si duos hæredes in-
 stituerem, alterum, bonorum mobilium, alterum immobilium:
 hoc casu necesse erit, ut disceptetur, ad quod genus bonorum
 referenda sint nomina, & quæ ad res mobiles tendunt nomina,
 ad

ad hæredem bonorum mobilium pertinebant, illa verò, quæ ad immobiles, ad heredem bonorum immobilium; penes quem enim remanerent nomina? non enim pervenirent ad institutos hæredes, ex eo, quod ignoraretur, cuiam essent addicenda, nec denique hæredes ab intestato iis potirentur, cum testator jure communi non possit pro parte testatus, pro parte intestatus decedere.

In donatione inter vivos & mortis causa donatione sub nomine mobilium & immobilium nomina non continentur.

11. Sed videamus id pluribus, & quidem primùm eam speciem, ubi separata à mobilibus & immobilibus sunt nomina, quam statim animadvertimus in donatione: quippe, si quis donaverit omnia bona sua, nullum sane est dubium, quin nomina subintelligantur, cum nomina sint in bonis, ut latius antè deductum: Si verò nominentur tantùm in donatione mobilia & immobilia, anne tum jura & actiones continebuntur? Et communiter id à legislatoribus nostris negatur, idque jure: verba enim donantis strictè in hac materia sunt accipienda, ac necesse non est, ut vel mobilibus vel immobilibus hic loci nomina accedant, cum possint remanere penes donantem, qui se jam satis liberalem exhibuit, quòd omnia sua mobilia & immobilia in donatarium transtulerit, ut necesse non sit laxiori verborum ipsius interpretatione ulterius donantem gravare. Sic quoque, si bona sua mobilia vel immobilia mortis causa quis donaverit, videtur sibi reservasse jura, nomina & actiones Hart. Pistor. p. 1. quest. 26. num. 10. Jacob Schult. in addit. ad Modest. Pistor. p. 3. quest. 124. n. 9. quare, si postea de hisce juribus & actionibus testamento testator nil disposuerit, donatario hæc non accrescunt, sed ad hæredes ab intestato spectant, quem admodum ita decisum refert Carpzov. p. 3. c. 2. def. 2.

Idem contingit in legatis & oppignoratis omnibus mobilibus & immobilibus.

12. Idem obtinet in legatis: si quis enim aut omnia mobilia aut omnia immobilia alteri legaverit v. g. si testator dixisset: Ich vermache Sejo mein saarendes Hab und häusliches Eigenthum oder meine liegende Gründe nomina debitorum sane in iis non continentur, ex eadem supra allata ratione, quod necesse non sit, ut in legatarium etiam nomina transeant, remanere enim hæc possunt penes hæredem, pro quo etiam adhuc militat præsumptio, quòd, nisi de enixa testatoris voluntate

Intestate constat, benignior semper fiat interpretatio pro hærede, quem testator non præsumitur nimis onerare voluisse, cum eum ita dilexerit, ut successorem universalem omnium, quæ habuit in patrimonio, eum nominaverit: *arg. l. 67. §. 2. d. Leg. 2.* Nulla adeoque est necessitas, cur in hoc legato, nomina alterutri speciei accenseri debeant, atque hoc legatum adeo ampliari, sed satius est ita defuncti mentem interpretari, quasi voluerit penes hæredem remanere nomina. Alii Doctores simpliciter hanc modo addunt rationem, quod ea ad res incorporales, quæ nec mobiles nec immobiles, referantur, *l. 15. §. 2. de re judic.* quod sane unicuique notissimum, interim justam rationem negligunt, quare scilicet hæc loci eximantur, alio verò in loco iis adnumerentur. Eadem, quæ hæc obtinent, observanda quoque erunt, si debitor mobilium & immobilium tantam, in oppignoratione fecerit mentionem, quapropter ulterius hoc dilatare supersedeo, cum videri laxius de eo possint Negusant *P. 2. m. 2. n. 9.* Faber in *Cod. 8. r. 6. def. 4.* & alii, quanquam ab hac sententia recedant Bachovius, Franzkius, Carpzovius, quorum tamen hic addit causam, quare à communi jure recesserit, scilicet, quod in terris Electoratus Saxonici, propter claram Illustrissimi Electoris factionem in *Ord. Nov. Proc. judic. tit. 46. §. servet die nomina*, sub hypotheca generali bonorum mobilium ac immobilium, nomina etiam comprehendantur, adeoque specialia jura ac statuta juri communi derogent; aliàs ipse confiretur, de jure communi aliud esse dicendum.

13. Quemadmodum autem Jus Saxonicum Electorale in oppignoratione mobilium ac immobilium à jure communi recessit, sic itidem jus commune dereliquit in adjudicandis marito nominibus. Quam enim defunctæ uxore maritus superstes lucretur mobilia in foro Saxonico *Landrecht lib. 1. Cùm de jure Saxon. Elect. maritu in omnibus mobilia uxoris succedat, consequitur quoque nomina.* *art. 31. lib. 3. art. 46.* multum controvertatur de nominibus & creditis, plerisque ea, si vivente adhuc uxore dies solutionis venerit, una cum reliquis mobilibus marito superstiti assignantibus, secus, si dies solutionis nondum venerit. Sed aperta res est, cum decisa hæc jam fuerit controversia in

pro-

nomina.

provinciis Electoratus Saxonici: nimirum, ut pecunia uxoris credita, das auägeliebene Geld / indistincte marito cedat, si ve pure sive in diem debeat, sive dies solutionis venerit, nec ne das Geld sey mannhafft / betaget oder nicht / Schult. *in addit. ad Modest.* cum tamen de jure Civili dicendum, non necessario requiri hinc, ut mobilibus adjudicentur, sed commode tertiam speciem constituere, adeoque non ad maritum, sed ad hæredes ab intestato devolvi. Carpovius quidem eã est sententiã, extendendam hanc esse exceptionem ad jus commune Saxonicum, ex eã ratione, quod, si ad alterutram speciem nomina omnino referri debeant, quod tum pro mobilibus habenda, si competant ad pecuniam, quæ per se res mobilis est, *Nov. 22. c. 45.* Quod sane lubens concedo, modo demonstrat Carpovius ejusmodi prægnantem necessitatem adesse, ut vel mobilibus vel immobilibus adjudicentur; quid enim hæredit, quod minus juxta commune jus Civile, ea hæredibus ab intestato relinquamus, non verò marito? si enim hoc appareret, tertiam speciem admitti hic non posse, sane nemo negaret, ea nomina, quæ ad pecuniam competunt, defunctâ uxore, marito superstiti cedere, ac pecuniam numeratam, vigore scilicet statuti Saxonici, quo maritus omnia uxoris defunctæ mobilia lucratur.

Jus retrahens in nominibus locum non invenit.

14. Sed utrum in nominibus venditis retractui sit locus, de eo inter Doctores non satis convenit. Tiraquellus *de retract. §. 1. Gloss. VII.* cumque eo alii affirmativas sultinent partes, quibus tamen non immeritò aliæ autoritates, majori ratione fulcitæ opponuntur. Retractui enim, *arti* satis notum, obnoxia tantum sunt immobilia, nullatenus verò mobilia *Berlich. 2. c. 39. n. 86. Reinking. q. 3. Zæl. n. 76. & seqq.* jam verò, quotiescunque necesse non est, ut uni speciei ad dicantur nomina, tum tertiam merito constituunt speciem, ac nec mobilibus, nec immobilibus adnumerantur, at verò, si nec mobilia, qualiter jam demonstratum est, juri retractui sunt subjecta, multò minus nomina, quæ à mobilibus & immobilibus separata. Nec obstat Tiraquelli Autoritas: Is enim interpretatur consuetudinem Galliæ, quæ plus continet, quam

quam jus commune quod apparet ex iis quæ addit Tiraquel-
lus: *ou autres choses censées pour immeubles*. Huc maximum pon-
dus affertur, quod jus retractus sit strictissimi juris, quod non
ulterius extendendum, quam expressis legibus sancitum, id-
que non sine ratione, cum gravis sit injuria, ut homines de
rebus suis facere aliquid cogantur inviti *l. 1. C. comm. divid. l.*
nec emere 16. C. de jure deliber.; quæ ratio quoque commovit Imp.
Theodosium & Arcadium, quò constituerint, ut unusquis-
que suo arbitrato, emptorem etiam penitus extraneum quæ-
rere posset, *l. dudum 14. C. de contr. emt.* cum retractus, prout
Molinæus, *sur la contume de la marche art. 282*, inquit, sit quæ-
dam gratia, contra jus commune introducta & concessa.

15. Diversa tamen ratio datur, quando quæritur, se-
cundum cujus loci jura in nomina succedatur: quoniam enim *Secundum*
necessario requiritur in successione, ut vel mobilia sint *cujus loci*
nomina, vel immobilia, sequeretur, quod si nomina tenderent *jura in no-*
ad pecuniam, quòd tùm in illa succedatur, quemadmodum *mina succe-*
in res mobiles, sin verò ad res soli, quod tum ea, quæ fit in *datur.*
immobiles, obtineat successio, quod tamen à jure nostro est
alienum. Etenim, nomina & jura semper ex conditione
creditorum legem accipiunt, eos sequuntur, ex eorum per-
sonis æstimantur, eorumque osibus adeo tenacissime in-
hærent, ut neutiquam ab iis separari possint, consequenter
legibus domicilii eorum, quibus adhærent, subjiciuntur, sive
sint mobilia, sive immobilia nomina; nec refert, utrùm de-
functus in loco, ubi nomen reliquit, etiam bona immobilia
habuerit nec ne, sed utroque in casu, in successione nomi-
num statuta domicilii attendi debent, ut disputat Hartm. Pist.
obs. 55. n. 7. contr. Alexandr.

16. Vidimus huc usque, quibus in causis nomina à mo-
bilibus & immobilibus suparentur, quidque juris tum in iis
obtineat, quibus adhuc plures causæ addi potuissent, modo in-
stituti ratio, quæ breviter suadet, id exegisset: ponde-
rem jam nonnullos casus, in quibus vel mobilibus, vel *In aliena-*
immobilibus adjudicentur, oportet. Sic verbi causa, quando *tionem rerum*
minor vendit nomen, tum sanè ad certam bonorum vel mo- *pupillarium*
bilia. *nomina sunt*
vel mobilia
vel immobili-
lia.

bilium vel immobilium speciem referendum erit, ac ita, si res fuerit mobilis, diltractio tutore autore est licita, sin verò ad rem immobilem tendat, adeoque immobilibus æquiparetur, eadem certè solennitates, quæ in alienandis pupillorum immobilibus requiruntur, adhibendæ sunt, (1.) ut probetur, subesse urgentem alienandi necessitatem, veluti, si nomina sint inutilia, aut æs alienum solvendum, (2.) ut iudex cognoscat de illa causa, & necessitate alienationis, & de ipso nomine alienando, (3.) ut decretum iudicis solenniter sit interpositum, quo decernitur, nomen alienari posse, & quæ aliæ adhuc solennitates pro varietate rerum publicarum singularibus legibus, vel statutis requiruntur: *vid. l. 6. 11. 12. ult. C. d. Præd. & al. reb. min.* Quod autem necesse sit, ut hoc in casu, alterutris adjudicentur nomina, exinge colligo, quòd nimirum leges tantum in duobus his casibus prospexerint pupillo, ut mobilia, solâ tutoris autoritate, immobilia, non nisi allegatis adhibitis requisitis, alienari possint: jam verò, si ad tertium quid redigerentur nomina, tum certè pupillo damnum exinde exurgeret, si non posset petere rescisionem contractus, in quo nomina, ad rem immobilem competentia, citra debitas solennitates alienata, & vice versa, si rescissio contractus pupillo indulgeretur, vergeret id in injuriam contrahentis, ut adeoque necesse sit, alterutri ut speciei, sive mobilium, sive immobilium accenseantur.

Idem obtinet in donatione de jure Saxonico quoad insinuationem.

17. Idem judicandum foret in causa donationis, de jure Saxonico. Etti enim de jure Civili donatio bonorum, sive mobilium, sive immobilium, ubique locorum, absque omni solennitate judiciali perficiatur, dummodo infra quingentos solidos constet §. 2. 7. de donat., attamen de jure Saxonico rerum immobilium donatio, cujuscunque etiam valoris, sive magni, sive parvi illæ sint, aliter non valet, quàm, si coram iudice facta, & actis insinuata fuerit per *text. in Weichbild. art. 20. & 60. Landr. lib. 1. art. 52.*, jam verò ex eadem, quæ in §. præcedenti in minori, & hîc loci in quolibet donatario militat, ratione, erit concludendum: aut nomen tendit ad rem mobilem, quo ipso nulla insinuatio de jure Saxonico requi-

quiretur, aut verò ad rem immobilem, & eadem requisita, quæ in immobilium donatione, adhibebuntur. In eo tamen differunt adhuc ab immobilibus nomina; quod illorum insinuatio coram eo iudice, ubi bona sunt sita, fiat, *Weichbild d. art. 20. & Landr. lib. 1. art. 52.* horum autem donatio, ab illo, sub quo creditor habet domicilium, iudice confirmetur: illic, res ipsæ donatæ ex causa donationis transferuntur in donatarium, hinc jus tantum ad res donatas petendas ceditur.

18. Sequitur jam usucapio nominum, quæ in eo iterum à jure communi recedit, quod nullatenus mobilium & immobilium distinctio, sed tertia tantummodo species admittatur, *Nomina usucipiuntur ut tertia* iisque, ad quæcunque etiam competant, spacium semper 30. annorum concedatur, quia personam afficiunt *l. sicut. 3. C. de quadam præscr. 30. vel 40. annorum.* Olim quidem lege 12. tabularum usucipi jura plane non poterant, eo, quod possideri, utpote res incorporales, non possent, *l. 43. §. 1. de acquir. rer. dom.*; deinde Jctorum interpretatione est introducta usucapio, quod quasi possessio eorum sit, adeoque ad exemplum rerum corporalium biennio usucipi cæperunt: Justinianus tandem, transformatâ usucapione, eaque cum longi temporis præscriptione confusâ, constituit, ut non minus res incorporales, quàm corporales possint ipso jure Civili, citra tuitionem Prætoris usucipi, *l. 12. C. de præscr. long. temporis.*

19. His ita prævisis, videamus jam requisita præscriptio-*Requisita usucapionis nominum.* nis, eaque ad nomina applicemus: primo enim, ut valide quis possit præscribere, requiritur, ut in bona fide sit constitutus, id est, ut non aliter sentiat, ac sibi competere jus exigendi debitum, [2.] ut adsit titulus. Prout autem in rebus Corporalibus requiritur verus, sic in incorporalibus præsumtus sufficit titulus: inducit scilicet patentia ejus, ad quem nomen, seu jus petendi pertinet, altero nec vi, nec clam, nec precario jure exigendi per longum tempus utente, præsumtam scientiam, & ex præsumta ista scientia, venit præsumtus aliquis titulus, vel præsumta concessio ejus, qui patitur. *l. 10. ff. si servitus vindicetur, l. ult. ff. de Servitut.* (3.) tempus lege definitum, quod regulariter est 30. annorum. *l. 3.*

C. de prescr. 30. vel 40. annorum, cum omnia jura & actiones Civiles, personales, sive ex conventionem, ut actio commodati, depositi; negotiorum gestorum, sive ex delicto, ut actio furti in duplum, actio ex *L. Aquilia*, descendant, hisce temporibus expirent, quanquam & sæpius longius tempus detur, si nimirum præscriptioni longissimi temporis subiecta sint nomina, utpote, cum defectus adsit, qui consistat in titulo, quique impediatur, quo magis usucapio procedat, ut, si nomina absque scientia & patientia alterius per longissimum tempus exercuerimus *Gebhard. c. 4. §. 4. n. 1. 2. 3. 5. Add. Gilken. d. Usuc. P. 2. m. 3. c. 12.*

20. Ab hac tamen nominum præscriptione probe sejungenda erit præscriptio debiti: quamvis enim præscripto debito, desinat quoque nomen seu jus exigendi, & vice versa, præscripto nomine, usucaptum quoque sit illud ipsum, quod in nomine continetur, longo tamen intervallo inter se differunt: debitum quippe, seu illud ipsum, quod in nomine est, præscribit debitor, dum per tantum temporis spatium, quantum ad elidendam actionem requiritur, non fuit monitus de debito, è contrario nomen usucapit alter, extraneus scilicet, exigendo, nec vi, nec clam, nec precario id, quod merito illi, contra quem præscribitur exigendum fuisset: priori in casu debitum non solum respectu ejus, qui ob negligentiam jure suo cecidit, sed in totum expirat, ac nullum manet debitum, hoc autem in casu, debitum quidem desinit ratione illius, contra quem currit præscriptio, non verò in totum extinguitur, sed debitor manet obligatus, & alium modo creditorem nactus censetur, ut adeo notabilis inter usucapionem debiti & præscriptionem nominis facile appareat differentia. Hoc tamen expediti juris est in præscriptione, quod non prius incipiat, quam actio Creditori fuerit nata ad nomen exigendum, id est, competere inchoaverit, quia omnis præscriptio in penam negligentia est introducta, atque ubi actio nondum competiit, nulla adhuc dum ad est negligentia, unde nec valenti agere merito nec currit præscriptio, *l. 1. §. 2. C. de annali exceptione Italici contractus.*
Quem-

Alia à præscriptione nominum est præscriptio debiti.

Quando præscriptio debiti incipiat currere.

Quemadmodum enim is, qui in diem debet, ante diem solvere non tenetur, sed totum illud tempus arbitrio solventis relinquatur, l. 41. §. 1. l. 42. ff. de Verb. obl., adeo, ut, si Creditor nihilominus petat ante diem existentem, tanquam plaris petitor duplum temporis expectare teneatur, §. 10. §. de Except. ita sane iniquissimum foret, ut nihilominus currat præscriptio debiti, cum nulla adhuc actio detur Creditori, & non entis nullæ sint qualitates, arg. l. 1. ff. comm. prædiorum. Nascitur autem Creditori actio, consequenter præscriptio debiti currere incipit, non à die scripti chirographi, sed, vel à tempore solutioni destinato, vel post congruum aliquod intervallum, quo nimirum debitum exigi potuit. Carpzov. 1. r. 33. n. 16.

21. Quemadmodum verò nec incipit currere præscriptio debiti, antequam jus natum, ita & impeditur, quo magis currat, si vel jus meum absente scilicet debitore, vel alio impedimento accedente, exercere non possum; vel etiam ex privilegio singulari concessum, ut, etiamsi jus petendi sit salvum, tamen præscriptio dormiat, uti id legimus in *Rec. Imp. de ao. 1654.* verbis: **So viel nun die Capitalia anlanget** sollen erstlich dieselbe einen jeden Creditori unverschrt / und ohne einige Abkürzung richtig verbleiben / und hier wieder keine præscription oder Verjährung wegen der bey wehrenden Krieg unterlassener Forderung der Zinsen oder Capital angezogen werden / noch gelten: quibus tamen in casibus priora, si quæ illud impedimentum præcessere, tempora cum sequentibus junguntur ad præscriptionem debiti implendam.

Præscriptio debiti & nominis aliam quando dormit.

22. Et hæc sunt, Benevole lector, quæ tam brevi opere de nominibus proferri potuerunt, antequam tamen ultima manus imponatur, id adhuc agemus, ut ritè possessio nominum discutatur. Quoniam enim res corporales veram solummodo possessionem admittunt l. 3. pr. ff. de acq. vel omitt. resda poss. bered. incorporalibus autem omnis plane possessio denegatur per l. 4. §. 27. ff. de usurp. & usuc. ubi disertè Paulus dicit, quod jus incorporale non intelligatur possideri, & l. 43. §. 1. de a qu. ter. dom. idem repetitur, verbis, *Incorporales res traditionem & usucapionem non recipere manifestum est, quibus addatur l. 32. §. 1. ff. de S. P.*

De acquisitione possessionis nominum.

S. P. V., meritò dubitatum fuit, an, & cui nominum possessio esset adjudicanda; At expediti juris est, quamvis verè possideri nequeant, analogicam tamen, & quasi possessionem iis competere ex *l. 1. ff. de servitutibus*, uti id ulterius videre est ex iis, quæ Innocentius in *c. in literis 5. ext. de restit. spoliat. refert*, quem etiam sequitur Bald. in *l. 1. n. 7. in fin. C. de servit. & aqua* ubi dicit, rerum incorporalium eodem fere modo acquiri, ac rerum corporalium possessionem, corpore scilicet, & animo, vel potius factò, ac animo, imò plura exigi in analogica, quàm in vera constituenda possessione. Sic primò requiritur animus acquirentis possessionem, qui aperitur, vel acceptando chirographum, in quo nomen mihi constitutum continetur, juxta *Carpz. 1. Resp. Elect. 4. ac legem 32. §. 1. ff. de S. P. V.* vel exercendo directò jus mihi competens *l. f. ff. de Servitutibus*, cujus tum ad exercitium, congruus actus corporalis necesse est, ut in servitutibus requiritur usus servitutis eundi, pascendi; in jurisdictione, exercitium jurisdictionis, ita in nominibus, exactio illius, quod mihi ratione nominis exigendum competit. Porrò ad acquirendam possessionem nominum requiritur, ut exercens hujusmodi exactiorem, in qua hujus juris exercitium consistit, intendat uti tanquam jure suo, non tanquam alieno, vel ex gratia concessò, aut jure familiaritatis vel amicitia *l. f. ff. quemadm. servit. amitt.*

De retinenda eorum possessione.

23. Quemadmodum in §. præcedenti diximus, ad similitudinem rerum corporalium, nominum possessionem acquiri, ita quoque animo & corpore, id est factò, seu exercitio juris, & animo retinetur. Et hoc est, quod *gl. in l. 2. sup. verb. interdictis C. de servit. & aqua*, inquit, per continuationem usus retineri servitatem, sive ipsemet utatur, sive alius ejus nomine sit in possessione, qui exigat id, cujus exactio ipsi competit *l. 20. cum tribus seqq. ff. quemadm. serv. amitt.* adhæc solo animo conservatur etiam nominum possessio, ad exempla aliorum jurium, v. g. usufructus, arg. *l. 12. §. 3. ff. de usufr. quâ ratione enim*, inquit Ulpianus, *retinetur à proprietario possessio, etiamsi in fuga sit servus, pari ratione etiam usufructus retinetur:*
ex

ex quo porro concludendum: qua ratione ususfructus retinetur, eâ quoque ratione jus nobis constitutum, puta nomen, confervatur. Nec enim unquam jura possideremus, si eo tantum tempore, quo actu jus nostrum exercemus, foremus in possessione, non vero animo possessionem eorum retinere liceret.

24. Similiter sit turbatio in nominibus, æque ac in aliis rebus incorporalibus, earumque quasi possessione, vel jure alteri competente in præjudicium illius utendo, aut, exempli causa, prohibendo & impediendo, quo magis Cajus jure sibi constituto utatur, & tertio demum cessando in præstatione ejus, quod ex jure quodam alteri, jus possidenti, debetur. Menoch. n. 484. & seqq. rer. rem. 3.

*Turbatio
possessionis
quando con-
tingat in
nominibus.*

25. Ultimo quaeritur, qualiter quasi possessio jurium incorporalium, consequenter nominum amittatur, præsertim quoad hunc finem, ut præscriptio interrumpatur. Istam quaestionem movet Bartolus in l. naturaliter ff. de usucap. quem referunt Panorm. & Canonistæ in cap. illud. 8. ext. de præscript. ubi asserunt, non modo jurium, fundo debitorum, amissione fundi, interverti possessionem, sed etiam tum, quando ille contra quem præscribitur, impedit præscribentem uti servitute vel jure. Cum enim in incorporalibus, quasi possessio nihil aliud sit, quam patientia adversarii, quippe servitutes, uti Baldus loquitur, traduntur patienti, debentur officio judicis, statim ubi quis desinit pati, interrumpitur quoque juris quasi possessio, secundum Bartolum in l. naturaliter, & Panorm. d. c. illud autem. Denique amittitur nominum possessio, non utendo jure, etenim per negligentiam aut absentiam amittitur non tantum quasi possessio juris, sed etiam ipsum jus, accedente legitimo tempore ad præscriptionem requisito, de quibus supra ad materiam usucapionum latius egimus; quapropter hæc subsistimus: Summo interim Deo

*Quomodo
amittatur
nominum
possessio.*

T. O. M. cui omne, quod in me est, acceptum fero,
sit laus, honos, & gloria in sempiterna secula.

F I N I S.

COROLLARIA.

1. **F**ilio iuste exhæredato & post mortem Patris adhuc superstite; nepos tamen nonnunquam rumpere potest testamentum avi.
2. Filiusfamilias de peculio adventitio extraordinario testari non potest.
3. Exceptio non numeratæ pecuniæ post biennium in totum expirat.
4. Distinctionem inter latam culpam versutiæ & dolum nullatenus admittimus.
5. Deposita in specie sic dictum proprie tantum esse rerum mobilium asserimus.
6. Cura legitima regulariter non datur.
7. Mare occupari potest.
8. Cessione extraneo facta ususfructus redit ad proprietarium.
9. A delata modo tutela appellari non potest.
10. Legitimæ ne quidem conditionem potestativam adjici posse defendimus.
11. Universitatis nomen in uno servari ac retineri potest.
12. Lex positiva obligat quoque in conscientia.
13. Recitatione Orationis Dominicæ aut usu sacre synaxeos non remissa censetur injuria.
14. De Jure Civili meretrici pecuniam dans solus turpiter agit.
15. Suspendio furis J. N. non est contraria.

Bremen, Diss., 1640-1714

f

sb.

WDA

DISPUTATIO JURIDICA VALEDICTORIA
DE

**JURE CIRCA
NOMINA,**

QUAM

Summo Numine adfistente
Sub umbone

Viri Nobilissimi & Consultissimi

HENRICI COCCEJI,

J. U. D. & in illustri Bremensi Athe-
næo Ejusd. Facult. Profess. Ord.
Celeberrimi.

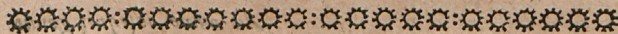
Publico eruditorum examini exhibet

FRANCISCUS MEYER,

Brema-Saxo

A. & R.

Ad diem Martis III. Oct. h. l. q. f.

BREMÆ,

Denuo recusa 1717.